ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4359 ՅՈՒՆԻՍ 24/7 ՅՈՒԼԻՍ 1900 ՇԱԲԱԹ 19 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1318 ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4359

درعلیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
»	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստային թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄԻ ՄԸ ԴԷՄ

Օրիորդ Նարդիկ Եաղուպեանի Թարգմանութիւնը զոր վերջերս հրատարակեցինք, ուշագրաւ երեւոյթ մըն է մեզի համար: Երեւակայեցէ՛ք, այսչափ տարուան վարանումներէ ետքը վերջապէս Զօլայէն չէնք չնորհք գործ մը հայերէնի կը թարգմանուի, և ան ալ աղջկան մը կողմէ...:

Զոլա և հայ աղջի՛կ... ո՛հ սրբապղծութիւնը: Դեռ քանի մը տարի առաջ կատարեալ ոճիր մը կը համարուէր այդ մերձեցման գաղափարն իսկ, ո՛չ թէ միայն մեր աղջիկներուն, այլ նաեւ մեր մանչերուն համար ալ: Ո՞վ մոռցած է այն անագին պայքարը որ այդ գաղափարին շուրջը մղուեցաւ կարգ մը միակողմանի և արուեստին ըմբռնումէն բոլորովին զուրկ ուղեղներու կողմէ՝ որոնք լայնքով երկայնքով իրար անցած՝ երբ աշխարհի ամէնէն ահարկու հրէշը ներկայացնել կը ճգնէին Զոլան և անոր հետ ամբողջ գրականութիւն մը: Սիւնակներով, էջերով յօդուածներ գրուեցան սխալ ըմբռնուած ու գրեթէ կեղծ բարոյականի խնդիր մը յուզուեցաւ, ու վերջ ի վերջոյ ոճիրի գաղափարը նետուեցաւ մէջտեղ: Ոճիր մըն էր Զոլան կարդալը. պէտք էր զայն հեռու պահել մեր մատաղ ու հասուն սերունդէն: Եւ այս ամէնը մոլեռանդութեան անա՛նկ թափով մը՝ որ կարելի է առանց այլ և այլի ըսել թէ Վատիկանի ինտէքսը այնչափ խիստ չեղաւ Տոքթ. Բասքալի հեղինակին համար որչափ մենք:

Անձնապէս շատ լաւ հետեւած ըլլալով այդ անհեթեթ պայքարին, վստահ եմ թէ բոլո՛ր անոնք որ զայն մղեցին եւ կամ այդ վնասակարութեան գաղափարը ներմուծել ուզեցին մեր մէջ, իրապէս չէին ճանչցած Զոլան, թերեւս չէին կարդացած անգամ, ինչպէս նաեւ այն գրականութիւնը որուն գլուխը կը գտնուի ան այսօր, և որ տեսակէտով մը մեր նոր գրականութեան առաջնորդը եղած է: Ընդհակառակը, կոյր նախապաշարում մը մղած է միշտ զանոնք, և առիթ տուած այն այլանդակ գաղափարին՝ թէ ոճիր մըն է ձեռք առնել Զոլան կամ իրապաշտ գրականութեան պատկանող ո՛ և է գիրք:

Թէ որչափ խենթ գաղափար մըն է ասիկա՝ կարծեմ հարկ չկայ շեշտելու: Զոլան և իրեն հետ բոլոր իրապաշտ գրողները կրնան անանկ բաներ գրած ըլլալ՝ որոնք յարմար չերեւան ամէն ձեռքի մէջ գտնուելու. բայց ի՛նչ ընել, արուեստը իր առանձին պահանջումները ունի զորս արուեստագէտը չի կրնար անտեսել եւ յաճախ կը բռնադատուի ընկերային շատ մը պատշաճութիւններ ոտնակոխ ընել զանոնք գոհացնելու համար: Եւ սակայն, պէտք չէ ատկէ նախապաշարուիլ. ամէն գործ, գէշ կամ աղէկ, միշտ օգտակար կողմ մը ունի ուրկէ պարագային համեմատ աս ու ան կրնան օգտուիլ: Հասուն մարդկութեան համար գրուած գործ մը ինչո՛ւ դատապարտել, առարկելով թէ վնասակար է անչափահասներուն. օրինակի համար Զոլայի Ժեռմինալը. գիրք մը որ արդարեւ կրնայ գէշ ազդեցութիւն մը առաջ բերել փոքրահասակներու վրայ ու շատ բան խաթարել անոնցմէ, բայց մտածեցէք անգամ մը միւս կողմէ ալ հազարաւոր գործաւորներ օգուտ տեսած են այդ միեւնոյն գիրքէն, ճանչնալով իրենց մոլութիւնները, խուսափելով անոնցմէ եւ սորվելով դասեր՝ որոնք իրենց վիճակին բարելաւման համար անհրաժեշտ օգտակարութիւն մը ունին: Ու փոխադարձաբար անչափահասներու համար գրուած գիրքեր կրնան նոյն վնասակար ազդեցութիւնը գործել չափահասներու վրայ, ինչպէս օրինակի համար կրօնական միաբանութեանց կողմէ հրատարակուած կարգ մը գործեր՝ որոնք աղօթքներու չափազանցութեան կամ զեղծման մէջ կը խեղդեն տղուն ու գործաւորին աշխատելու կամքը, ապրելու սէրը և անկէ կը խլեն բազուկներուն աշխատութեամբը ու ճակտին քրտինքովը միայն հացը հանելու գաղափարին գիտակցութիւնը, միւս կողմէ ալ սատանայի, և դեռ ուրիշ հազար ու մէկ անօգուտ նախապաշարումներու բեռը ծանրացնելով անոր մտքին վրայ:

Երկու տեսակէտին համար ալ պէտք չէ բնաւ նախապաշարուիլ. մէկն ու միւսը փոխադարձաբար կրնան թէ՛ օգտակար ըլլալ և թէ վնասակար առանց իրենց գոյութեան իրաւունքը կորսնցնելու: Եւ ահա ճիշդ այս կէտն է զոր չեն ըմբռնած բոլոր անոնք որոնք մեր մէջ Զոլայի անուան շուրջը ծանօթ պայքարը յարուցած են: Իրենց գլխաւոր սխալը եղած է միակողմանի, անխորհուրդ դատաստան մը՝ որու միջոցին առիթը չեն ունեցած բնաւ խնդրին երկու կողմն ալ ուսումնասիրելու, և առաջնորդուած այն նախապաշարումէն թէ Զոլան և անոր հետ բոլոր իրապաշտները անբարոյական գրողներ են, անխտիր դատապարտած են զանոնք ու անոնց գործը, առանց նոյն իսկ մտածելու թէ այդ միեւնոյն գրողները կրնան ոչ-անբարոյական (անշուշտ իրենց խօսքով) գիրքեր ալ գրած ըլլալ: Անոնք որ մի՛ միայն Լա Թեռին ու Նանային համար դատապարտած էին Զոլայի բովանդակ գործը, չեմ գիտեր թէ ի՛նչ անբարոյական դրոշմ կրցան գտնել Լ'Աթաք տիւ մուլէնին մէջ, խոր ու գեղեցիկ մտածումէ ծնունդ առած գործ մը, զոր ամէն մարդ մեծ հաճոյքով կարդաց, և զոր հայերէնի վերածած ըլլալուն համար ամէն շնորհակալութեան արժանի է թարգմանիչ օրիորդը:

Եւ ահա ճիշդ երկրորդ տեսակէտ մըն ալ կը ծագի հոս. եթէ երբեք նախապաշարումը կուրցուցած չըլլայ զմեզ, պզտիկ, թեթեւ քննութեամբ մը պիտի կրնանք իսկոյն երեւան հանել սա պարագան թէ մեր դատապարտած հեղինակին գործերուն մէջ կան որ ամէնէն բարոյալի գրուածքներու կարգը կրնան դասուիլ, և ուրիշներ՝ որոնք անհամեմատ օգտակարութիւն մը ունին ամէն տարիքի, ամէն սեռի և ամէն դասակարգի համար: Տոտէ բաց գրող մը եղած է, Մոբասան նոյնպէս, Կոնքուռները նոյնպէս, Զոլա նոյնպէս. բայց մանկական բոլոր հաւաքածուներու մէջ քի՞չ չէ՛ որ պիտի հանդիպէիք անոնց գրուածքներուն. միւս կողմէ կրնաք ապահով ըլլալ թէ այսօրուան փրանսացի աղջիկներուն ձեռքը գտնուած զուտ գրական գործերուն մէջ մեծագոյն տեղը կը բռնեն Տոտէի և Մոբասանի նորավէպերը, ինչպէս նաեւ իրապաշտ գրականութենէն բազմաթիւ հատուածներ: Նախապաշարումէ ազատ միտքն է որ ասոնք երեւան կը հանէ. par principe դատապարտող միտքը չէ՛ որ խնամոտ ընտրութեան մը պիտի ենթարկէր զանոնք և անոնցմէ առնէր ան՝ որ առանց ո՛ և է անպատեհութեան մը ստեղծելու կրնայ օգտակար ըլլալ:

* * *

Եւ ճիշդ ատոր համար՝ Օրիորդ Եաղուպեանի թարգմանութեան մէջ ամէնէն աւելի շնորհաւորելիք կէտը կը գտնեմ սա պարագան՝ թէ հակառակ ուժեղ պայքարի մը, հակառակ այնքան արմուկներու, գտնուեր է ընտանիք մը որ այդ նախապաշարումը գլելով մտածեր է թէ Զոլայի պէս հեղինակ մը չի կրնար իր բովանդակ տաղանդը վնասակար գրականութեան մը յատկացուցած ըլլալ, և պզտիկ քննութենէ մը կամ վստահելի դաստիարակի մը վկայութենէն ապահով՝ արտօներ է իր աղջիկը թարգմանել մէկը անոր գործերէն՝ որոնց ամբողջութիւնը առանց քննութեան դատապարտած էին մեզմէ շատեր:

Եւ ահա հոս է գործին գեղեցկութիւնը:

Ու ճիշդ իր այդ գեղեցիկ հանգամանքով, այդ միեւնոյն գործը առիթը կու տայ մեզի քիչ մը խորհիլ այն միջոցներուն վրայ որոնք մեզ պիտի փրկեն այդ անիմաստ նախապաշարումէն ու պատճառ պիտի ըլլան որ ճանչնանք գործեր՝ զորս ընդհանուր մարդկութիւնը պատիւ կը համարի իրեն և որոնցմէ մենք ենք միայն որ հեռու մնալ կը փափաքինք, թէեւ ամէնէ՛ն աւելի պէտք ունենանք անոնց ծանօթանալու: Գրական գործ մը՝ մանաւանդ Զոլաներու, Մոբասաններու, Տոտէներու մէկ արտադրութիւնը իր գեղագիտական հանգամանքէն դուրս ունի շատ մը օգտակար կէտեր՝ զորս անտեսելը պարզ կուրութիւն է. բարքերու լաւացումը, դաստիարակութեան առողջ ուղղութիւնը, խառնուածքի բարեփոխումը, մտածման գեղեցկութիւնն ու գիտակցութիւնը, դատողութեան հասունութիւնը ընդհանրապէս գրական գործերէն են որ առաջ կու գան. երկրի մը գրականութիւնը յաճախ ամբողջ ժողովուրդներու կրթիչը, բարոյացուցիչը կը դառնայ, ինչպէս երբեմն Փրանսականը՝ որ գրական համայնածաւալ հոսանք մը սկսաւ բովանդակ Եւրոպայի մէջ ուր շատ մը ազգեր Ֆրանսացւոց միտքովն ու ճաշակովը խմորուեցան: Ասով ըսել չեմ ուզեր որ ցեղ մը իր ինքնութիւնը պէտք է մոռնայ օտարը ընդօրինակելու համար, հրաժարի իր մտածելու և գրելու եղանակէն, սովորոյթներէն ու բարքերէն և կոյր հետեւող մը դառնայ. ընդհակառակը, ճիշդ այդ բանը տեղի ունեցած է արդէն մեր մէջ, այդ խենթ ու անհաշիւ հետեւողութիւնը ըրած ենք երբեմն՝ եթէ չենք ըներ հիմայ, որ զայն ջատագովելու անհեթեթութիւնը ընեմ: Բայց միւս կողմէ ալ պէտք է գիտնալ որ նմանօրինակ ընդօրինակութիւն մը միշտ իր օգտակարութիւնը ունի, պայմանաւ որ գիտակցօրէն կատարուած ըլլայ և յարմարցուած ընդօրինակողին ոգւոյն և պահանջներուն, զուրկ ո՛ եւ է վնասակար հանգամանքէ ու մանաւանդ չափազանցութենէ:

Ուրեմն պէտք է աշխատինք օգտակարապէս ծանօթանալու եւրոպական Միտքին լաւագոյն արտադրութեանց, քաղելու համար անոնցմէ այն գրական ճաշակը զոր քիչ մը վերը պարզեցի: Պէտք չէ մոռնալ սակայն թէ ատոր պէս լուրջ գործ մը անկարելի է նախապաշարումով սկսիլ. այս ու այն նկատումէն կապուած միտք մը ոչ մէկ շնորհքով գործի կրնայ ձեռնարկել և նախապաշարում բռնածը ամէնէն սոսկալի թշնամին է անհատականութեան՝ զոր կը սպաննէ առանց այլ և այլի, ու պարզ մեքենաներու կը վերածէ բոլոր անոնք՝ որոնք իրմով կը վարակուին: Այդ նախապաշարման դէմ մարտնչելու համար անհրաժեշտ է գիտակից հակազդեցութիւն մը զոր ամէնէն առաջ ընտանիքները պէտք է սկսին, որովհետեւ նորահասներու լաւագոյն դաստիարակները ընտանիքները միայն կրնան ըլլալ:

Մեծ ջանքի պէտք չկայ ատոր համար. առողջ դատողութենէ ծնած քիչ մը կամք, և ամէն բան կը լմննայ ինքնին: Ինչո՞ւ հեռու մնանք ընդհանուր մտաւորականութեան լաւագոյն գործերէն. եթէ ուղղակի օգուտ մըն ալ չկրնանք քաղել անոնցմէ, գոնէ այն հոգեկան հաճոյքը զոր պիտի զգայինք անոնց ընթերցումով, ինքնին մեծ բան մըն է որուն արժէքը պէտք է որ գնահատել գիտնանք:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

ՄԻԹՎԱՅՏԱ, 2 Յուլիս 1900

Անցեալ ամսոյ 9ին և 10ին Լայբցիկի հայ ճեմարանական ընկերութիւնը գեղեցիկ կերպով տօնեց իր հիմնարկութեան 15ամեակը: Այս առթիւ նախապէս հրաւէրներ ուղարկուած էին Եւրոպայի գրեթէ բոլոր հայ ուսանողներուն, որոնցմէ շատ քիչերը սակայն անձամբ ներկայ գտնուեցան այս ինքնատիպ հանդէսին: Յունիս 10ին, «Panorama Restaurant»ի մէջ, 26 հայ ուսանողներու ներկայութեան Պ. Սարգիսեան իբր նախագահի փոխանորդ, բացաւ պաշտօնական հանդէսը հիմնալից բանախօսութեամբ մը և ողջունելով հիւրերը ուրախութեամբ յայտարարեց, թէ ճեմարանական ընկերութեան հրաւէրին ո՛րքան սիրով և համակրութեամբ պատասխանուած է ամէն կողմէ, նամակներով, հեռագիրներով ու անձնական ներկայութեամբ: Պ. Սարգիսեան շեշտելով այս կրթական հանդէսին բարձր նշանակութիւնը ու Ճեմարանականին յառաջդիմութեան և զարգացման համար բարեմաղթութիւններ ընելէ վերջ, կարդաց մի առ մի այն հեռագիրներն ու նամակները որոնք Եւրոպայի զանազան անկիւններէն եկած հասած էին, տալով նոր փայլ մը, նոր կարեւորութիւն մը այդ օրուան: Հրաւէրին գրաւոր կերպով պատասխանողներէն յիշեմ ի մէջ այլոց, Պերլինի, Ռիկայի, Ֆրայպէրկի, Միւնխենի, Նանսիի, Լիէժի, Բատուսի հայ ուսանողական միութիւնները եւ Բարիզի հայ Գրադարանի Վարչութիւնը: Բանախօսը վերջացնելով իր խօսքը, ներկաներուն հաճոյալի ժամանց մը մաղթեց և բաժակ առաջարկեց ընդհանուր հայ ուսանողութեան կենացը: Այնուհետեւ խօսք առաւ Պ. Տէր Պօղոսեան, հանդիսախօսը գեղեցիկ նախաբանէ մը վերջ կարդաց երկար գրութիւն մը, որու մէջ խօսուած էր Լայբցիկի հայ ճեմարանական ընկերութեան հաստատումէն ի վեր ունեցած գործունէութեան պատմութիւնը:—Ընկերութիւնը հիմնուած է և Լայբցիկի համալսարանի տնօրէնութենէն վաւերացած, 1884 մարտ 10ին. ընկերութեան առաջին շրջանը կարճատեւ եղած է, մինչեւ 1887 մարտ ամիսը, այն պատճառաւ որ նոյն ժամանակամիջոցին հայ ուսանողները Լայբցիկի մէջ խիստ սակաւաթիւ ըլլալուն, անկարելի եղած է յառաջադրուած նպատակին իրագործման կանոնաւորապէս աշխատիլ: Հինգ տարուան ամուլ շրջանէ մը վերջ սակայն 1892 նոյեմբեր 17ին վերակազմուելով եկած հասած է այսօր գովելի կատարելագործութեան մը, որ պատիւ կը բերէ իր բոլոր անդամակիցներուն: Ընկերութեան միակ նպատակն է գրականութիւնն ու բարքերը ուսումնասիրել: Այս նպատակին իրագործման մեծապէս նպաստած են ընկերութեան հիմնարկութենէն ի վեր ժողովներու մէջ կարդացուած 135 դասախօսութիւնները, որոնցմէ 68ը զբաղած են գրականութեամբ, բարոյական և մտաւորական դաստիարակութեան, եկեղեցի, և բարքերու վերաբերող խնդիրներով, իսկ մնացեալ 67 դասախօսութիւնները իրենց նիւթ ունեցած են զուտ գիտական, գեղարուեստական մասնաւոր խնդիրներ: Դասախօսութիւններէն շատերը հրատարակուած են օրաթերթերու և պարբերական հանդէսներու մէջ: Խիստ մեծ շահեկանութիւն մը ունեցած են ամէն մէկ դասախօսութենէ վերջ, նախագահի հսկողութեան տակ տեղի ունեցած վիճաբանութիւնները, ուր ամէն ներկայ իրաւունք ունեցած է իր կարծիքները յայտնել դասախօսին կրթական ու գիտական այս կամ այն գաղափարներուն մասին, քննադատած և կամ աւելի պարզած է մութ իմաստները, ընդարձակած է նիւթ եղող խնդրոյն կարեւորագոյն կէտերը, եւայլն:—Ճեմարանականը ունի ճոխ գրադարան մը. ուր օրաթերթերու և պարբերական հանդէսներու հաւաքածոներէ զատ, կը գտնուին հայ և օտար լեզուներով գրուած բազմաթիւ հատորներ, որոնք գրականութեամբ և բարքերու ուսումնասիրութեամբ զբաղողներուն մեծամեծ դիւրութիւններ կ'ընծայեն առատ նիւթ մատակարարելով:—Ճառախօսը իր երկար տեղեկագրին մէջ դեռ ուրիշ շատ մը մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց Ճեմարանականին անցեալին վրայով, զորս զանց կ'ընեմ հոս մի առ մի յիշել: Հիմնալից ու նկարագեղ վերջաբանին մէջ Պ. Տէր Պօղոսեան, աչքի առջեւ բերաւ Ճեմարանականին օգտաշատ անցեալ ու ներկայ գործունէութիւնը: Այնուհետեւ խօսեցան Պ. Հովուեան (Հալլէէն) և Պ. Ղազարեան (Պերլինէն). վերջինը առաջարկեց ընկերութեան այս խիստ յառաջդիմական հանդէսին առթիւ պատուական անդամ անուանել Պետերպուրկի կայս. համալսարանին բրոֆէսէօրներէն Պ. Մառը և Հայր Տաշեանը: Այս մասին վերջնական որոշում մը տալը յաջորդ նիստին թողուեցաւ:

Ճոխ ճաշսեղանի մը շուրջը, 26 հայ ուսանողներ, զուարթ ու խիստ հաճոյալի ժամեր անցուցինք: Կարգադիր մասնախումբի անդամները, մանաւանդ Պ. Մանդալեան, բան մը չէին խնայած այս օրը հանդիսաւորապէս և պատշաճօրէն տօնելու համար:

Նոյն օրը խմբովին քաղաքին մէջ զանազան պտոյտներ ընելէ վերջ, երեկոյեան հրաժեշտի սեղանին շուրջը դարձեալ ուրախացնելի ժամանց մը ունեցանք և բաժնուեցանք յաջորդ օրը իրարմէ, տանելով հետերնիս անմոռանալի յիշատակ մը այն հանդիսաւոր զուարթ օրերուն, ուր Լայբցիկի Ճեմարանականը ա՛յնքան գեղեցկօրէն գիտցաւ տօնել իր գոյութեան 15ամեակը, պատշաճօրէն հիւրասիրելով բոլոր հանդէսին ներկայ եղողները ու ընդունելով փոխադարձաբար մեր ամէնուն անկեղծ շնորհաւորութիւններն ու խորին շնորհակալիքը:

ՀՐԱՆԴ Յ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՆԱՄԱԿԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Նշանուած էի:

Նշանածս կայտառ ու բոլորովին անփոյթ շուայլ երիտասարդ մը, որ հիմայ... Բարին հասած է թերեւս:

Ուսկի՞ց ալ...

Չեմ սիրեր հին օրերու վրայ խօսիլ, բայց քանի որ նպատակ մը ունիմ իմ մտերմութիւններուս մէջ, աւելորդ չեմ համարիր զանոնք:

Ս... երբ կը ճանչնաս զայն: Անոնց մէջէն ամէնէն երիտասարդն էր «իմ ձեռքս խնդրողը»: Տարիքը չեմ գիտեր. Բայց երիտասարդ էր, երիտասարդ, ուժով ու մեր դարավերջիկ ջղայիններէն շատ տարբեր դիմագծութիւնով մը, անուշիորէն զուարթ, յաղթանդամ, երգամոլ, կատակասէր:

Ցաւ մըն ալ չէր կնճռոտէր ճակատը այն ամբողջ տասը ամիսներուն մէջ ուր նշանուած էի հետը: Իր միակ ցաւը թերեւս զիս չկրնալ խնդացնելն էր, ինչպէս կը խնդացնէր տունին մէջ եղողները ամէնքն ալ, իմ ծեր լուրջ մամիկէս բռնէ մինչեւ պզտիկ Յակոբիկը, եղբայրս: Ու խնդացնելը փառք մըն էր իրեն համար, քանի որ ունկնդրողներուն ամէն մէկ քրքիջին, չես գիտեր ինչ հպարտ փայլ մը կ'առնէր իր ամբողջ դիմագծութիւնը ու շարունակելու անսպառ ոգեւորութիւն մը կը կարդացուէր հօն:

«Ջղային» կը կոչէր զիս, իմ պինդ ու անփոփոխ լրջութեանս համար, միշտ իր զուարճախ խնդացող ծալքովը շրթունքին մէկ անկիւնը: Ու հակառակ իր բոլորներուն, կը սիրէր զիս: Ինչո՞ւ, քանի որ ան կը տեսնէր թէ չպիտի կրնայի համակրիլ իրեն:

Օր մը սակայն հիւանդացայ:

Ամուսնանալուս միայն երկու շաբաթ կը մնար:

Հիւանդութեանս կարեւորութիւն չը տուին ո՛չ ծնողքս, ո՛չ ալ նշանածս: Ըսին թէ հարսնիքին պատրաստութիւնները շուտով պիտի տեսնուէին երկու կողմէն ալ: Սիրտս կը թրթռար երբ հարսնիքին վրայ խօսք կ'ըլլար... Ինծի այնպէս կու գար որ կը ստէին ամէնքն ալ, կը կատակէին, կը խաղային հոգիիս լրջութեանը հետ:

Ջայն հուն չունէի:

Առաջին շաբաթը ոտքի վրայ անցուցի:

Երկրորդ շաբթուն ա՛լ սկսայ պառկիլ: Ջղաձգութիւններ կ'ունենայի: Դժուարամարսութիւն մը կը չարչրկէր զիս, անտանելի կ'ըլլար կեանքը: Ուժաթափ էի, բայց մարմինս հակառակ, երեւակայութիւնս չափազանց վառ էր:

Վարագոյրները ամէնքն ալ կը թողէին որ փակ մնան, լոյսի թեթեւ խլրտում մը դէպ ի ներս՝ կը վիրաւորէր աչքերս: Միշտ պարտէզին կողմը կը նախընտրէի, որովհետեւ աննշան աղմուկ մը, որքան ալ հեռուէն իմացուէր, կը դղրդէր ականջներս անվերջանալի բզզիւնով:

Առտու մը, բժիշկ մը այցելեց սենեակս: Երիտասարդ, առոյգ, ծիծաղադէմ մարդ մը:

Երկուքնիս ալ մինակ էինք: Հարցափորձեց զիս: Կցուկ պատասխաններ տուի: Ճակատս շօշափեց: Խնդաց, խնդացի: Տխուր ու չոր խնդուք մըն էր ասիկա չեմ գիտեր ինչ մէկ գաղտնի յայտ-

---

—)(1)(—

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Այն օրը, Գէվօն շատ ուրախ, շատ պինդ տրամադրութեամբ էր գիւղ վերադառնում:

Երկու օր առաջ էր, որ նա իր բամպակը տարաւ քաղաք, լաւ գնով վաճառեց և այժմ գոհ սրտով տուն էր գնում: Աջ թեւի տակ նա պինդ սեղմել էր մի կապոց, որի մէջ էին տանեցոց համար գնած զանազան կտորներ—կնոջը վերնազգեստ, փոքրերին շալիկ, գլխարկ, ևն: Գէվօն մտածեց, թէ իւրաքանչիւր երեխայ որքան կ'ուրախանայ, երբ տեսնի իր բաժինը և ինչքան լաւ կը լինի, եթէ անակնկալն աւելի հաճելի դարձնելու համար՝ Գէվօն նախ թագցնէ նրանց բաժինները և յետոյ յանկարծ ցոյց տայ. այս միտքը նրա դէմքին նոյն իսկ ժպիտ բերեց:

Աշնան վերջի ցրտերն սկսած էին. անցորդների բերանների գոլորշին բաւական հեռուից երեւում էր. ձեռքեր ու ականջներ լաւ մրսում էին, բայց Գէվօի փոյթը չէր. նա քայլում էր հանդարտ և սուս թէ մտածում էր, կամ աւելի ճիշդ հաշիւներ էր անում: Եւ իրօք, նա ծրագիրներ էր կազմում առաջիկայ տարուայ իր անելիքի մասին և հաշւում էր բերքի քանակութիւնը: Որքա՛ն շատ բան ունէր մտածելու, ի՛նչ ժպտուն յոյսեր, որքա՛ն ապագայ քաղցրութիւններ էին կապված նրա իւրաքանչիւր մտքի հետ: Այսպէս նա մտածում էր. թէ գարունը բացւելուն պէս նա իր երկու մեծ արտերում՝ սորից բամպակ կը ցանէ, փառք Աստուծոյ, դրան արօրը պատրաստ, գոմում էլ գոմէշները կապած: Ցորենի համար մի արտը բաւական է, այնտեղից կարող է ստանալ տարուայ բոլոր պաշարը: Մնացածն էլ Աստուծոյ կամքն է, նա ողորմած է:

Քանի՛ տարի Գէվօն նեղութիւն կրեց. մի ժամանակ թանգութիւնը, ապա կարկուտը նրան քար ու քանդ արին, հազիւ մի քիչ ուղղուեց՝ մի գոմէշ և երկու եզը կորան թողնելով նրան լաց, վիզը ծուռ, ձեռքը ծոցը, մինչեւ կարողացաւ նորից իր տնտեսութիւնը կարգի ձգել մի կողմից պարտքով, միւս կողմից երեխաների բերնից կտրելով. իսկ այժմ... Օ՛, այժմ Գէվօն երջանիկ էր—գոմը լիքն է, սաքուն՝ չէն, հարսների ժողովատեղի, ճրագը՝ վառ, օջախը՝ պայծառ, դուռը՝ բաց. նրա տանն են ապաստան գտնում և կերակրվում օտարականները, աշուղները, մուրացիկները:

Եւ մտածելով այս բոլորը՝ Գէվօն ի բոլոր սրտէ փառք տուեց Աստծուն:

Մտքերն այնպէս ախորժելի էին, պատկերներն այնքան դրաւիչ, որ Գէվօն չը նկատեց անգամ, թէ ինչպէս մօտեցաւ գիւղին: Հեռուից երեւում էին ծխի բազմաթիւ պտոյտներ, որոնք ոլոր մոլոր բարձրանում էին կտուրների վրա: Սաքուների բուխարիներից էին բարձրանում ծխի այդ ոլորները: Գէվօն այդ գիտէր, ա՛յ այն մէկն էլ անշուշտ իր բուխարու ծուխն է, ոլորալան պալան ձգվում է դէպի վեր, առնելով իր հետ դէպի երկինք Գէվօի գոհութիւնը, աղօթքն ու մրմունջները: Նրան թւում էր, թէ իր տան ծխի պտոյտն աւելի հաստ է աւելի ուժեղ, քան բոլոր միւսներինը, չէ՞ն օջախից է բարձրանում, հասկանալի է, մտածեց Գէվօն եւ երկար նայում էր պատկերին, նայում էր և ժպտում: Ամէն բան գեղեցիկ էր...

Հասաւ գիւղին, և... կանգ առաւ յանկարծ, ասես թէ նրա առաջը մի ահաւոր անդունդ բացվեց: Գիւղի շուրջը կարգով տնկված էին սեւ սեւ չորեր շարան շարան՝ ինչպէս մահաբեր սեւ հրեշտակներ: Ի՞նչ էր նշանակում այս: Գէվօն հասկանալ չէր կարողանում, բայց մի ներքին անհանգստութիւն, հեռաւոր, անորոշ երկիւղ աւելի և աւելի մեծանում էր նրա սրտում, քանի նայում էր այդ մռայլ չորերին որոնք մի չարագուշակ մեղմութեամբ փողփողում էին աշնանային հովի առաջ և իրանց խաւար ծալքերի մէջ, ասես, աշխատում էին ծածկել ինչ որ զարհուրելի գաղտնիքներ, որ կամակոր քամին փորձում էր խլել փախցնել: Գէվօն էլ կուզէր իմանալ թէ ինչ են թագցնում այդ չարագուշակ ծալքերը, բայց մի եւ նոյն ժամանակ վախենում էր նրանցից: Եւ ինչպէս չը վախենար. սեւ գլխեր, սեւ երկինք, սեւ սիրտ, սեւից ե՞րբ է «խէր» բան ծնվել. եւ այդ սեւն էր, որից դողում էր Գէվօն և նրա հետ միասին այս ամբողջ գիւղը:

—Ինչո՞ւ համար են էս սեւ «բայդաղները». հարցրեց Գէվօն առաջին պատահած գիւղացուն:

—Գիւղում ցաւ (հիւանդութիւն) կայ, պատասխանեց գիւղացին, դժգոհ այս անախորժ հարցի համար:

—Ի՞նչպէս թէ ցաւ կայ, ի՞նչ ցաւ...

—Ցաւ էլի՛, տաւարի ցաւ կայ:

—Է՛, ցաւ կայ, Աստուծոյ կամքն է, ասաց Գէվօն անհարկի հանդարտութեամբ, էլ էս բայդաղներն ինչո՞ւ են տնկել:

—Ես ի՞նչ գիտեմ, Հէրիքի կովն ո՞վ գիտէ ինչից սատկաւ, մեր խելօք մուխթարը աշխարհ ձէն գցեց, հրաման արաց, որ գեղի չորս կողմն էսպէս բայդաղներ դնեն: Սեւը բերին գեղի վրա:

—Հա՛յ մուխթար, ճչաց Գէվօն, գեղում մի կով է սատկել՝ կողմերս բէխէր բայդաղներ է տնկել տուել, անաստուած, անհոգին. ցա՛ւ, տօ էլ ինչ ցաւ, էս բայդաղները հէնց տեղով ցաւ են էլի՛, սեւ մուխթար...

Նա գլուխը քաշ գցեց, առաջ գնաց՝ աշխատելով չը նայել չորերին, բայց մի քանի քայլ հազիւ անցած, նա ակամայ յետ նայեց մի քանի անգամ: Այժմ նա կորված ու յոգնած էր քայլում, տեսածը շատ, շատ վատ բան էր: Ամէն ինչ փոխվեց նրա աչքում, գիւղն ուրախ էր, երբ նա հեռացաւ, իսկ այժմ գտնում էր տխուր:

Նոյն օրը, երեկոյեան, Գէվօն գլխակոր ու մռայլ նստած էր բուխարու կողքին, երբ գիւղացիք նոյնպէս մտազբաղ՝ կամաց-կամաց լցվեցին սաքուն: Բուխարու հակառակ կողմում նստած էր մի ծերունի՝ ալեզարդ մազերով ու մօրուքով, նա շատ էր ծեր, ասես, հին տարիներից մնացած մի կենդանի աւանդութիւն լինէր այդ պատկառելի նահապետը: Նա արդէն հազիւ էր լսում, ձեռները դողդողում էին, բայց սպիտակ, երկար յօնքերի տակ թաղնված աչքերը դեռ տեսնում էին: Աշխարհի վայելքներից նրան մնացել էր միայն իր չիբուխը, որ նա ծխում էր անընդհատ և սաքուի այս տաք անկիւնը, բուխարու կողքին, որտեղից նա երբեք չէր հեռանում, կարծես բուսած լինէր իր տեղում: Նա քիչ էր խօսում, բայց երբ խօսում էր, ամէնքը լսում էին. հին հին փորձերի, հին խորհուրդների, մի ամբողջ ժողովրդական իմաստութեան շտեմարան էր այդ ալեզարդ գլուխը:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

(Նաւունակելի)

նուէր մը վերապահուած, ապահովապէս իմ ապագայիս՝ որ հիմա ներկա՛ն է ալ...։ Երկար մը նայեցաւ ինծի որպէս թէ կը տարակուսէր գոյութեանս... յետոյ մէկ քանի տող գրեց խիստ բարակ սիրուն մատիտով մը, ու մեկնեցաւ։

Երկրորդ բժիշկ մըն ալ, յետոյ երրորդ մըն ալ։

Երեքին ալ տեղեկագիրները պահած եմ մինչեւ հիմայ, թիթեղէ պզտիկ քառակուսի տուփի մը մէջ, որուն մէջէն հանելս իր վերջին սիկառը խմած է, աւա՜ղ, ու ատեն ատեն կը շօշափեմ անոնց տողերը բոլոր մատներուս ուժովը հաւատալու համար իմ անցեալիս։

Նշանածս իր արհեստին վերաբերող խիստ կարեւոր ու խիստ շահեկան գործի մը համար մօտակայ գիւղ մը գացած էր։

Այդ 7-8 օրուան միջոցին բնաւ երկտող մը չգրեց ինծի։

Ապահովապէս բժիշկի պէտք չունէի։ Մօտ օրէն պիտի ապաքինէի։

Ամբողջ ամսուընէս անկողինս գամուած մնացած էի շատ մը երազներով տոգորուած ընդհատ ու անկանոն քուներու մէջ։

Ա՛լ շուրջս տարօրինակ պաղարիւնութիւն մը կը տեսնէի։ Առջի եռանդոտ, յախուռն ակնարկները չէին նետուեր վրաս։ Բոլոր այցելուները արգահատողներու պէս կ'երեւային ինծի, ու մեկնումին, դէպի դուռը յառաջացող իրենց ծանրագնաց ոտքերին մէջ գաղտնի տրխրութեան մը տարօրինակ ցնցումը կը կարդայի...։

Ինչո՞ւ։

Մինչեւ ապաքինումիս օրը, չէի դիտած դէմքս հայելիին մէջ։

Հոկտեմբերի իրիկուն մըն էր։ Նշանածս դեռ չէր վերադարձած գիւղէն։ Ինծի բան մը չէին ըսեր իր մասին...։

Սենեակիս պատուհանները բլուրի մը վրայ կը նայէին։

Մութը կամաց կամաց պիտի աճէր։ Ցրտին ու փոխ լոյս մը ներս կը թափանցէր տակաւին կորուած կաթի գոյնով մը...։ Վարը, բլուրին ստորոտը, մէկ կարգի վրայ՝ դեղնոտած ծառերու տակ, տերեւներու թախծոտ տարտղնում մը, անտարբեր իրենց գոյութեանը, զոր սուլող հով մը կը ծեծէր ու պարել կու տար ատեն ատեն օդային մահասարսուռ շրջանակներով...։

Հայելին քովս էր ու մատներովս կը զգայի անոր պաղութիւնը...։ Չէի դիտեր անոր մէջ, կը սպասէի որ մթննար. վախի պէս բան մը կը շրջապատէր զիս...։

Մազերս չէի սանտրած ու ցիրուցան կը հնային ուսերուս վրայ։ Պարապի պէս բան մը կը խոռոչուէր մէջս... ինչպէս կ'ընէ նետուած քարի մը ճնշումը ջուրին մէջ։

Լոյսը կը յամառէր...։

Ա՛լ դիտեցի հայելիին մէջ...։ Վայրկեան մը միայն, ցաւոտ կիսափակում մը աչքերու, ու ա՛լ բարձին վրայ ինկաւ գլուխս ինքզինքէս բացակայ, ձեռքերս տարածած, հայելին անտարբեր մը վար նետելով տախտակամածին չոր մերկութեանը վրայ...։

Անոր շաչիւնը պատճառ եղաւ քայլեր մղելու դէպի իմ սենեակս...։

Նշանածս...։

Ան դուռը բացեր էր ու զիս կը դիտէր. իմ գեղեցկութեանս աւերակը կը դիտէր...։

Փոխէ այս դիւային դիրքին մէջ չըլլայի, այս ցաւերու գլուխ-գործոցին մէջ։

Այս ցիրուցան մազե՛րը աշունի քայքայուած բոյսի մը պէս, այս փոս աչքերը որոնց ապակեփայլ թաղանթին վրայ երիտասարդութիւնը իր վերջին գեղեցիկ ցոլքերը պատռուած էր, այս բիբերի ցուրտ ու ա՛լ յաւիտենապէս ամայի բեկորը նօդկանքի ատաղձի մը պէս գետնին փակած, ու հակառակ կողմը դարձուցած ինծի սոդկային սառած գոյնով մը, ա՛հ, ամենքն ալ նոր ոգեղ բան մը կը մատնէին նշանածիս...։

Ինչո՞ւ չխօսեցաւ ինծի, ինչո՞ւ իր այս հանդարտ համրութիւնը աւելի կսկծացուց ու գինովցուց սիրտս աշունի անհուն դողով մը...։ Այդ լեզուանի, դալարթ, կայտառ տղան ինչո՞ւ լճացեալ մնաց սեմին վրայ, ինքը որ միշտ կը շարժէր, որ միշտ կը ձանձրանար անշարժ կենալէն։ Ու ես ալ ինչո՞ւ արհամարհեցի իր նայուածքը հպարտ աղքատի մը պէս, ու սիրեցի երկար ատեն ծածկել աչքերս վարագոյրին բէշերուն տակ...։

Որոշ բան մը չեմ յիշեր այս կնճռոտ տեսարանէն։

Գրածս չա՛տ թերի է թերեւս...։ Ո՛վ գիտէ։

. . . .

Նշանածիս ուրուականը ամէն իրիկուն կը յաճախէ անարիս շուրջը, ու ես կ'ունկնդրեմ անոր որ յաւիտենապէս թողուց զիս միայն տգեղցած ըլլալուս համար, ես կը լսեմ իր ձայնը որ, բոլոր մարդերուն ձայնն ալ է գուցէ. աւա՜ղ...։

«Տգեղի համար անկարելի է նորէն գեղեցիկ ըլլալ։ Հին Լիւսին կը սիրեմ ես քանի որ միայն ա՛ն գեղեցիկ էր, ա՛ն իմ մտքիս մէջ պահուած է ցարդ, ա՛ն քու մէջդ դալկացած, քու մէջդ մեռած է հիմայ...։

«Իրաւունք չունիս զիս անիծելու...։

«Փոխէ մտքիս մէջ սիրել պահեմ քու հին պատկերդ։»

Իմ խամրած գեղեցկութեանս մէկ այլանդակ ներբողն է այս խօսքը որ ամէն իրիկուն ննջասենեակիս սառուերոտ անկիւններուն մէջ կը մրմնջուի, ու ես աւելի կը տրտմիմ, մինչ անդին, իմ գիրքերուս սեղանին վրայ, կիսահալ ու իմ սրտիս պէս խոնջած մոմ մըն ալ կը հեւայ հայելիիս առջեւ, հարսնիքի մոմի մը ջլատիչ հակադրութեամբը...։ Քուկդ

ԼԻՒՍԻ

Ե. ԳՈԼԱՆՃԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Գերման դեսպանին սպանութիւնը.—Անգլիոյ Խորհրդարանին մէջ.—Ընդհանուր կացութիւնը.

Շանկայի ամերիկեան հիւպատոսը իր կառավարութեան ուղղած հեռագրին մէջ հաստատելով Բէքինի գերման դեսպանին սպանութիւնը, բացարձակապէս կը յայտարարէ թէ Պառոն ֆոն Քէթլէր սպանուած է նոյն իսկ Թուան իշխանին հրամանով։

—Անգլիոյ Խորհրդարանին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ Պ. Պրոտրիք, պատասխանելով Սըր Ա. Պարթլէթի մէկ հարցումին, յայտարարեց.

«Անգլիական դէր-ծովակալը Թաքուէն յունիս 30 թուականով կը հեռագրէ թէ Թիէն-Չինէն գերման ծովակալին կողմէ հաղորդուած լուրի մը նայելով, յունիս 29ին Թիէն-Չին հասած չինացի սուրհանդակ մը պատմեր է թէ բոլոր օտարականները մեծ անձկութեան մէջ են և թէ չինական կանոնաւոր զինուորներ սպաննած են գերմանական դեսպանը։ Ծայրագոյն Արեւելքի միջազգային զինուորներուն թիւը հիմա կը հասնի 13,000ի։ Զինուորները ամէն կողմէ շուտով կը հասնին, այդ պատճառաւ չեն գիտեր թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնուած են տեղւոյն վրայ, բայց մինչեւ հիմա կարելի չէ եղած ո և է յառաջխաղացութիւն կատարել»։

Պ. Պրոտրիք ուրիշ հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ օտար հիւպատոսները հաղորդակցութեան մտած են փոխարքաներուն հետ և թէ մանաւանդ անգլիական հիւպատոսները ծանուցեր են փոխարքաներուն թէ բրիտանական կառավարութիւնը ամէն կերպով պիտի աջակցի անոնց՝ բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։ Պ. Պրոտրիք յայտարարեց թէ այդ մասին կարելի չէ եղած Բէքինի օտար դեսպաններուն կարծիքը առնել, քանի որ անոնց հետ հաղորդակցութիւնները ընդմիջուած են։

—Թայմզ երեքշաբթի օրուան իր թիւին մէջ հետեւեալ հեռագիրները հրատարակած է։

Շանկայ, 2 յուլիս.—Հիլտպրանտ ծովակալը, հրամանատար միջազգային զինուորներու, և գերման երկաթուղիին հինգ ճարտարագէտներ, Զինկ-Չէու հասան։ Ասոնք Քաօմիէն (Շան-Թունկի նահանգ) կուգան. ճամբան շատ մը ճակատամարտներ կատարած և բազմաթիւ Չինացիներ ու Պօքսըրներ սպաննած են։ Նահանգին մանտարինները դուրս վանած են բոլոր օտարականները։

—Այլեւս կասկած չի վերցներ թէ Պօքսըրները կ'աշխատին իրենց միացնել չինական ուրիշ աղանդներ, մանաւանդ «Սպիտակ Շուշան»ը և «Մեծ-Սուր»ը։ Պօքսըրներուն կողմէ պատգամաւորներ, պուտտայական կրօնաւորի հագուստով ծպտեալ, Շանկայի բոլոր նահանգին մէջ կը պտտին՝ իրենց համախոհներ գտնելու նպատակով։

Հոնկ-Քոնկ.—Նկատողութեան առնելով կացութեան ծանրութիւնը, ազդու ջանքեր կ'ըլլան՝ Հոնկ-Քոնկը կարելի եղածին չափ պաշտպանողական վիճակի մէջ դրուելու համար։ Իննսուն Գերմաններ յանձն առին քաղաքին պաշտպանութիւնը կատարելու. կառավարութիւնը ընդունեց այդ առաջարկութիւնը և զէնք ու ռազմամթերք պիտի տայ անոնց. նաեւ հարկ եղած դիւրութիւնները, որպէս զի մարզանքներ կատարեն։ Կամաւորներու այդ խումբին պիտի հրամայեն գերման սպաներ։ Ֆրանսացիներ ու Պորթուկալցիներ ալ միեւնոյն առաջարկութիւնը ըրին։

Ռանկուն. — Թէնկ-Եուէի մաքսերու փոխ-տեսուչ Պ. Հօպսըն կը ծանուցանէ թէ Եուն-Նան-Ֆուէն առնուած լուրերը վստահեցուցիչ են և թէ այդ տեղի օտարականները ողջ առողջ են։

Եոքոհամա.—Ճաբոնական Քաճիուայի շոգենաւը, որ Կարմիր Խաչին կը պատկանի, երէկ դէպ ի Չին ճամբայ ելաւ, ուր իբրեւ հիւանդանոց-նաւ պիտի գործածուի միջազգային զօրախումբերու վիրաւոր զինուորներուն։ Անգլիացի վիրաւորները հաւանօրէն փոխադրուին Եոքոհամայի նաւային հիւանդանոցը։

Նիւ Եորք.—Ռէմիք ծովակալը կը հեռագրէ թէ Բէքինի ամերիկեան, իտալական և հոլանտական դեսպանատուները այրած են։ Բէքինի մէջ չինական 20,000 զինուորներ կան և քաղաքէն դուրս՝ 30,000, մինչդեռ 3000 ալ Թիէն-Չինի վրայ կը քալեն։ Միշտ ճակատամարտներ կը կատարուին Թիէն-Չինի մէջ, որուն թէ՛ երկաթուղիի և թէ գետակին միջոցաւ հաղորդակցութիւնները դադրած են։

—Պոլսէյէն ղրկուած հեռագրի մը նայելով Շանկայէն խնդրած են որ այս տարի կաթոլիկ միսիոնարներ չղրկուին Չին, որովհետեւ այս տարի վտանգաւոր կացութիւնը բաւական երկար պիտի տեւէ հոն։

—Թիէն-Չինի հիւպատոսները միաձայնութեամբ հետեւեալ միջոցները առաջարկած են իրենց կառավարութիւններուն՝ Բէքինի օտարականները ազատելու համար.—Բոլոր տէրութիւնները ծանուցանեն Չինու կառավարութեան կամ չինական այն բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն, որոնց հետ կարելի է հաղորդակցութեան մտնել, թէ Բէքինի մօտ գտնուած մեծ գերեզմանատունը պիտի քանդուի՝ եթէ Բէքինի օտարականները և մանաւանդ Տէրութեանց ներկայացուցիչները սպաննուին։ Անգլիոյ կառավարութիւնը չէ ընդունած այդ առաջարկութիւնը։

—Պէրլինի մէջ բնականաբար բուռն յուզում առաջ բերած է Բէքինի գերման դեսպանին սպաննութիւնը։ Լրագիրներէն շատերը կը պահանջեն օրինակելի պատիժ մը տնօրինել Չինացիներուն համար. նաեւ կը պահանջեն Չինու մէջ քաղաքական այն տեսակ կացութիւն մը հաստատել որ ապագային այլեւս չկրնան կրկնուիլ հիմակուան խժդժութիւնները։ Ընդհանուր կարծիքը, սակայն այն է թէ Գերմանիա պիտի չփոխէ իր ընթացքը. մինչեւ որ չհաստատուի թէ Պառոն ֆոն Քէթլէր Չինու կառավարութեան հրամանով սպաննուած է, Գերմանիա միշտ ապստամբութեան գործ մը պիտի նկատէ Չինու շփոթութիւնները, և այդ ալ միայն անոր համար որ խնդրին դիւանագիտական ճամբով վերջնական կարգադրութիւնը դիւրանայ։

—Լոնտոնի լրագիրները հեռագիր մը կը հրատարակեն Շանկայէն ծանուցանող թէ Սէ-Չուէնի փոխարքաները, Շան-Թունկի կառավարիչը և Չինու հարաւային նահանգաց փոխարքաները չեն ուզեր Բէքինի հրահանգները գործադրել, կը յայտարարեն թէ պիտի յարգեն այն իրաւունքները զորս օտարականները կը վայելեն դաշնադրութիւններու տրամադրութեանց համաձայն, մինչեւ այն ատեն որ շփոթութիւնները տարածուին հիւսիսային նահանգներէն անդին։ Փոխարքաներուն այդ որոշման ենթակայ եղած երկիրները կը սկսին Դեղին գետէն և կ'երթան մինչեւ անգլիական ու ֆրանսական սեպհականութեանց սահմանները։

—Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի.— Դեղին գետին հարաւային կողմի այն բոլոր նահանգները, որոնց փոխարքաները և կառավարիչները՝ հիւպատոսներուն միջոցաւ բարեկամական յարաբերութիւնները կը տածեն Տէրութեանց հետ, դաշնակցութիւն մը կազմած են, որուն մայրաքաղաքն է Նան-Քին։

Անգլիական թերթերը շատ կը զբաղին այդ փոխարքաներուն ընթացքովը։ Երկար ատենէ ի վեր Անգլիացիները մտադիր են Չինու այդ մասին մէջ պետութիւն մը հաստատել որ Բէքինի պէս Ռուսիոյ մօտ չգտնուի։

—Շան-Թունկի երկաթուղիին գերման Ընկերութիւնը սա հեռագիրը ստացաւ Զինկ-Թաուէն.— Երկաթուղիին շինութեան աշխատութիւնները դադրած են՝ քաղաքական շփոթութիւններու հետեւանքով։ Քիաուհոյի և Օնէյիվէնի միջեւ տեղը խռովութիւններ կը ծագին։ Երկաթուղիին ճարտարագէտները կողոպտուեցան ըմբոստ զինուորներու կողմէ, բայց կրցան ազատիլ։

—Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը, երկուշաբթի օրը, Խորհրդարանին մէջ յայտարարեց թէ Իտալիա միշտ Տէրութեանց հետ համախորհուրդ պիտի գործէ և թէ բնաւ մասնաւոր շահ մը հետամուտ պիտի չըլլայ Չինու մէջ։

—Սպանիոյ կառավարութիւնը ջնջեց Բէքինի իր դեսպանութիւնը և այդ պաշտօնը յանձնեց Ճաբոնի սպանիական դեսպանին։

—Լոնտոնէն կը գրեն Տէպայի.

«Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ սա համոզումը կը տիրէ թէ Չինու կառավարութիւնը միշտ հաղորդակցութեան մէջ եղած է նահանգներուն և օտար երկիրներուն հետ։ Ուրեմն մտահոգութիւն կը պատճառէ այն պարագան թէ Չինու կառավարութիւնը թող չի տար Բէքինի օտար դեսպաններուն հեռագրով թղթակցիլ իրենց կառավարութեան հետ. Նաեւ վար կը դնէ Եւրոպայէն օտար դեսպաններուն ուղղուած հեռագիրները։ Հոս այնպէս կը նկատուի թէ Բէքինի կացութիւնը շատ շփոթ է։ Քանի որ Սըր Ռոպէրթ Հարթ որ յունիս 19ին Թիէն-Չինի մաքսային գոմիսէրին գրած էր թէ Բէքինի օտար դեսպանները հրաման ստացած են մինչեւ 24 ժամ հեռանալու, չէր գիտեր թէ աւելի գէշը գերման դեսպանը սպաննուած է։ Հարաւային նահանգներու քանի մը փոխարքաներուն ընթացքին համար ալ որոնք իրենց պատասխանատուութեանը տակ գործելու յայտարարութիւն ըրած են, կ'ըսուի թէ կասկածելի է, և կարելի է որ այդ փոխարքաներն ալ Բէքինէն եկած հրահանգներու համաձայն կը գործեն. բայց կ'ըսուի թէ զանոնք պէտք չէ վհատեցնել, այլ հարկ է անոնց անսալու երեւոյթը ունենալ, պատրաստուած ըլլալով հանդերձ ամէն անակնկալի, վասն զի կրնայ ըլլալ որ այդ փոխարքաները առաջին առթիւ վար առնեն իրենց դիմակները։»

—Բարիզի թերթերը կ'ըսեն թէ Տոտս զօրավարը որ Ֆրանսայի գաղթավայրերու զինուորական վիճակը քննած ու դեռ նոր վերադարձած է, ֆրանսական կառավարութեան կողմէ Չին պիտի ղրկուի։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիոյ Խորհրդարանը.— Պ. Պրոտրիքի յայտարարութիւնը.— Ճաբոն.— Լոնտոնի մամուլը.— Բէքինի օտարականները.— Իտալիա.— Չինու սպառազինութիւնը։

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք, պատասխանելով երեսփոխան Պ.Պ. Մորկանի ու Տիլլընի հարցումներուն, յայտարարեց յանուն կառավարութեան թէ հիմակուհիմա չի կրնար Չինու մասին քաղաքական վճռականութեան մը մտնել։ «Ան այժմ ընելիքնիս սա է թէ, յարեց Պ. Պրոտրիք, պարտինք շուտով ազատել Բէքինի մէջ վտանգի տակ գտնուող օտարականները և դեսպանները։ Գալով Պ. Մորկանի այն առաջարկութեան թէ Լի-Հունկ-Չանկ խնամակալ ըլլայ, ուրիշ շատ մը խնդիրներու պէս զայն նկատողութեան պիտի առնենք, բայց հիմակուհիմա բան մը չենք կրնար ըսել։ Ճաբոնի մասին ալ կը յուսանք թէ այդ երկրին կառավարութիւնը բաւական պիտի աւելցնէ Չինու մէջ ունեցած իր զինուորներուն թիւը։»

—Տէյլի Թելէկրաֆ երեքշաբթի օրուան իր թիւին մէջ սա տողերը հրատարակած է։

«Այլեւս ժամ մը չենք կրնար կորսնցնել։ Միակ տէրութիւն մը կայ որ կրնայ կացութիւնը փրկել. ատիկա Ճաբոնն է որ կրնայ անմիջապէս բազմաթիւ բանակ մը ղրկել Չին, մինչդեռ Ռուսիա ատիկա ընելու համար քանի մը շաբաթուան պէտք ունի։ Թէեւ Հնդկաստանէն ալ կարելի է ժամանակին անգլիական զինուորներ ղրկել, բայց Ճաբոն աւելի շուտով կրնայ կատարել այդ առաքումը։ Հետեւաբար գէթ Անգլիա բոլորովին տրամադիր պիտի ըլլայ միջամտութեան փոխանորդագիր մը տալու Ճաբոնի։»

—Թայմզ կ'իմանայ թէ Բէքինի բոլոր օտարականները սպաննուեր են։

—Իտալիոյ կառավարութիւնը խոշոր շոգենաւ մը վարձած է 1200 զինուոր փոխադրելու համար Չին։

—Չինու կառավարութիւնը անցեալ տարի վեց հարիւր հազար հրացան և երկու հարիւր դաշտային թնդանօթ գնեց անգլիական, ամերիկեան ու գերմանական զինագործարաններէն։ Նաեւ Պէլճիքացի յանձնակատարներու միջոցաւ ֆրանսական հին հրացաններ գնեց մեծ քանակութեամբ։ Բէյ-Հօյի եզերքներուն վրայ գործարան մը հաստատուեցաւ այդ տարբեր տեսակի զէնքերուն յատուկ փամփուշտներ պատրաստելու համար։ Չինացիները միայն զինուորական փոխադրութեան միջոցներ, թնդանօթի ռազմամթերք հայլն չունին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լորտ Ռոպէրթս յուլիս 2 թուականով կը հեռագրէ Բրէթորիայէն.— «Հընթըրի զօրաբաժինը անցաւ Վալ գետը և այսօր Ֆրանքֆորթ հասաւ, ուր պիտի միանայ Մաք-Տոնալտի կիսաբաժնին որ Հէյլպրոնէն կու գայ։ Սըր Ռէտվէրս Պըլլըրի յառաջապահ կիսաբաժինը Սթանտէրթընէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Կրէյլինկսթատ։ Եոհաննէսպուրկի մէջ և հոս անգլիական զինուորներու դէմ կռուող Պօէրներու ընտանիքները մենէ ուտելիք կը ստանան. անոնցմէ ոմանք յետին ծայր թշուառութեան մատնուած են։ Հէյլպրոնի մէջ, ուր պաշարները բոլորովին սպառած են, միս և նպարեղէն կը բաշխուին բնակիչներուն՝ նպաստամատոյց յանձնաժողովի մը կողմէ։ Միջոցներ ձեռք առնուեցան սերմի յատուկ արմտիք բաշխելու կարօտ ագարակապաններուն։»

—Լորտ Ռոպէրթս նոյն թուականով երկրորդ հեռագրի մէջ կ'ըսէ.— «Բօլ-Քարիւի զօրաբաժինը տակաւին Բրէթորիայի արեւելեան կողմը կը գտնուի։ Շրջակաները Պօէրներու շրջուն պահակախումբեր կը տեսնուին միշտ։ Հաստատուած է թէ քաղաքին բնակիչները հաղորդակցութեան մէջ են Պօթա զօրավարին հետ. Այսօր կարգ մը օտարականներ ծովեզերք ղրկուեցան։ Բրէթորիայի մէջ ուտելիքի նուազութիւն կայ, և աղքատ բնակիչները շատ կը նեղուին։ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ իրաց այդ կացութեան դարման մը ընելու համար. կառավարութիւնը նպաստներ կը բաշխէ։ Զինուորները ամբողջ պարէն կը ստանան։ Բոլվիլի զօրաբաժինը քանի մը մասերու բաժնուեցաւ, զինուորական կացութեան պահանջումով։ Բոլվիլ ալ Անգլիա ուղեւորեցաւ։»

—Սըր Ռէտվէրս Պըլլըր յուլիս 1 թուականով կը հեռագրէ Սթանտէրթընէն.— «Ժ. կիսաբաժինը, յունիս 29ին հետախուզութիւն մը կատարած միջոցին Ամէրսֆորթի մօտ, տեսաւ երկու հազար Պօէրներ որոնք զօրաւոր դիրք մը գրաւած էին թնդանօթներով։ Կիսաբաժինը Պօէրներուն դէմ մաքառելէ ետքը նահանջեց, բայց թշնամին չհալածեց զայն։ Կիսաբաժինը ունեցաւ երկու մեռեալ և վեց վիրաւոր։»

—Բարեյուսոյ Գլուխէն յուլիս 1 թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զէրուսթէն յունիս 29ին առնուած լուրի մը նայելով, Սնիման, Պոթա ու Մարիցօ պօէր հրամանատարները Լիխթէնպուրկի մօտ գերի ինկեր են։

—Անգլիոյ հիւսիսային կողմը խիստ ծանօթ բժիշկ մը որ հիմա հարաւային Ափրիկէ կը գտնուի, գրեր է որ անգլիական հասարակութիւնը պիտի սոսկայ երբ իմանայ թէ հիւանդներուն հետ ի՛նչպէս կը վարուին։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ այն յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի հարաւային Ափրիկէի հիւանդներուն համար քննութիւն կատարել, կը բաղկանայ երկու բժիշկէ և քաղաքային ու զինուորական մէյ մէկ պաշտօնեայէ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ.—Թանժէրէն կը հեռագրեն յուլիս 2 թուականով.—Ֆրանսական վաճառատան մը Ֆէսի մասնաճիւղին պետը՝ Պ. Մարքօ Էսսայէն, ամերիկեան հպատակ, անցեալ չորեքշաբթի սպաննուեցաւ ահաւոր պարագաներու մէջ։ Այդ անձը ձիով գացած ատեն նեղ փողոցի մը մէջ հանդիպեցաւ Մարոքցի կրօնաւորի մը որուն ջորիին զարնուեցաւ. ատկէ ծագեցաւ կռիւ մը և ամբոխը Պ. Մարքօյի վրայ ելաւ. այս վերջինը, տեսնելով որ անմիջական վտանգի մէջ է, ատրճանակ մը պարպեց և բնիկ մը վիրաւորեց։ Ամբոխը անմիջապէս յարձակեցաւ Պ. Մարքօյի վրայ և դաշոյններով ու սուրերով զայն սպաննեց. մարմինը այրեց, ըստ ոմանց՝ դեռ չմեռած և ուրիշներու ըսածին նայելով, մեռնելէ ետքը։ Ֆրանսական դեսպանը մասնաւոր սուրհանդակի մը միջոցաւ խնդիրը իմանալով, այդ ոճիրը հաղորդեց Ամերիկայի ընդհանուր հիւպատոսին։ Երկուքն ալ արտաքին գործոց նախարարին ներկայանալով բողոքեցին։

Թանճէրէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ սպանութեան այդ դէպքին առթիւ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ Ֆէսի մէջ։ Անգլիոյ հիւպատոսարանը իր տանը պաշտպանութեանը համար կառավարական պաշտօնեաներուն աջակցութիւնը ուզեց։ Հրեաներու թաղը պաշարուած է։ Բրիտանական դեսպանը ազդու դիմումներ կ'ընէ Մարոքի արտաքին գործոց նախարարին մօտ։

ՑԱՐԸ ԵՒ ԼԵՀԵՐԸ.—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ցարը կարճ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ Լեհաստանի մէջ, ներկայ գտնուելու համար երկու հարիւրեամեակի հանդէսներուն այն զօրագունդին որուն պետն է։ Կարելի է այս լուրէն ծագում առած է այն զրոյցը թէ Ռուսիոյ կայսրը պիտի տեսակցի Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ կայսրերուն հետ։

ՖԻՆԼԱՆՏԻՈՅ Ծերակոյտը ուղերձ մը ղրկեր է Ռուսիոյ Կայսեր, ըսելով որ Ծերակոյտը չուզեր հրատարակել Ցարին այն հրամանագիրը, որով ռուս լեզուն կը մտցուի Ֆինլանտիոյ մէջ, գումարմանց պայմանները ու ազատութիւնը կը սահմանուին և Ռուսերուն կ'արտօնուի քանի մը տեսակ վաճառականութիւններ, որոնցմէ կը զրկուին Ֆինլանտացիները։ Ելմտական, առեւտրական ու պատերազմական նախարարները և բարձրագոյն դատարանին եօթը անդամները հրաժարած են։

ԼՐՏԵՍ ՄԸ.—Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Նանսիի մէջ Քուրպէյլ անուն մարդ մը ձերբակալուեր է՝ իբրեւ Գերմանիոյ հաշւոյն գործող լրտես։

ՀՐԵԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Հունգարիա լրագիրը խօսելով Ռումանիոյ Հրեաներուն իրենց ծննդավայրէն հեռանալուն վրայ, կ'ըսէ թէ ատիկա խմբովին գաղթականութիւն մըն է ողբալի և պարտաւորիչ։ Հազարաւոր մարդկային էակներ, կը յարէ նոյն թերթը, որոնց միակ պակասութիւնն է թշուառութիւնը, ստիպուած են թողուլ իրենց տեղերը և հեռու երկիրներ երթալ հաց մուրալու համար։ Ամէն օր Պուքրէշ կը հասնին բազմաթիւ հրեայ ընտանիքներ որոնք Ռումանիոյ զանազան մասերէն հոն կը ժամանեն հետիոտն։ Ասոնք Համպուրկ կ'երթան և անկէ Ամերիկա, մանաւանդ Քանատա։ Ծեր, կին ու տղայ, կը յարէ Հունգարիա, հեռու ծովերէն անդին կ'երթան գտնելու թշուառութիւնը, ուրկէ խոյս կու տան։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Հոլանտայի ու Սերպիոյ դեսպանները, Աւստրիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդը, Ռուսիոյ դեսպանատան նաւային կցորդը, Երզրումի ամերիկեան հիւպատոսը և եօթնասունի չափ հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԻՏԱԼԻՈՅ Թագաւորին որդին Նաբոլիի իշխանը և կի՛նը Էլէնա իշխանուհին, որոնք ինչպէս ծանուցինք, անպաշտօն կերպով Սէլանիկ և ապա Այնորոզ գացած էին, երէկ ժամ 7ին Կ. Պոլիս ժամանեցին իրենց Եէլա զբօսանաւով որ Տոլմա Պաղչէի առջեւ խարսխեց։ Կայս. անձնական պալատականին միւշիր Շաքիր փաշա և արարողապետ Իպրահիմ պէյ Ռէճայէր շոգենակոյով Եէլա զբօսանաւը գացին և, Վեհ. Սուլթանին անունով, բարի գալուստ մաղթեցին Նաբոլիի իշխանին և իշխանուհիին։ Կայս. թիկնապահ Աճէմ Ալի փաշա հիւրամեծար կարգուեցաւ. նաեւ կայս. երկու անձնապահ յիսնապետներ իշխանին ու իշխանուհիին տրամադրութեանը տակ դրուեցան։ Նոյնին Բարձրութեանց հետեւորդները կը կազմեն երեք թիկնապահներ։ Իտալիոյ դեսպանատան գործակատարը ու առաջին քարտուղարը Եէլա զբօսանաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեցին իշխանին ու իշխանուհիին։ Նաբոլիի իշխանը երէկ իր հետեւորդներուն հետ, Գարաքէօյ ցամաք ելաւ և պտոյտ մը կատարելէ ետքը նորէն զբօսանաւը վերադարձաւ։

—Նաբոլիի Վիքթոր Էմմանուէլ իշխանը որ Իտալիոյ Ումպէրթօ թագաւորին անդրանիկ որդին է, ծնած է 1869 նոյեմբեր 11ին։ Իշխանը երկրորդ կարգի զօրավարի աստիճան ունի և Իտալիոյ Ժ. զօրաբանակին հրամանատարն է. նաեւ պատուակալ պետն է Բրուսիոյ «Ումպէրթօ Թագաւոր» զօրագունդին։ Իշխանը 1896 հոկտեմբեր 24ին ամուսնացաւ Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին աղջկանը՝ Էլենա իշխանուհիին հետ, որ 1873ին ծնած է։ Իշխանուհին այդ ամուսնութեան առթիւ կաթոլիկ եղաւ։

—Եէլա զբօսանաւը 140 թոնօ տարողութիւն ունի. ժամը 14 մղոն արագութիւն, 750 ձիու ույժով մեքենայ մը և տասնըհինգ նաւազ։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն պալատական կառքեր, Ռէճայէր շոգենակոյկը և հինգզուգաթի նաւակներ իշխանին և իշխանուհիին տրամադրութեանը տակ դրուեցան։

ՃԷՎԱՏ ՓԱՇԱ.—Պէյրութէն երէկուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ե. զօրաբանակին հրամանատար Ճէվատ փաշա, կայս. Իրատէի մը համաձայն, մասնաւոր կառախումբով Պէյրութ ժամներ և Մէսաժըրիի շոգենաւով դէպ ի Կ. Պոլիս ճամբայ ելեր է։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Իգտամ արտասովոր թիւ մը պիտի հրատարակէ որուն զուտ հասոյթը, առանց ծախքերը զեղչելու, պիտի յատկանայ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքերուն։ Հրատարակութեան եղանակը ու օրը տակաւին որոշուած չէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ.—Սեւ Լերան իշխանը ծանուցեր է թէ պատրաստ է առեւտրական դաշնագրի մը կնքման համար բանակցելու, բայց խնդրեր է որ մինչեւ որ այդ դաշնագիրը կնքուի, Սեւ Լերան արտադրութիւններէն որոնք շատ քիչ են և անկարեւոր, ըստ առաջնոյն հարիւրին ութ մաքս առնուի։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Սեւ Լերան արտադրութիւններէն ըստ այնմ հարիւրին ութ մաքս առնուի։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ.—Բ. Դուռը հրահանգ ղրկելով բոլոր կուսակալներուն ծանոյց թէ նահանգաց կեդրոններուն մէջ յանձնաժողովներ կազմուելով հանգանակութիւն կատարուի, թէ՛ դրամ և թէ արմտիք ընդունելով և արմտիքները դրամի փոխուելի, ինչ որ աւելի դիւրին կ'ըլլայ։ Ինչպէս յայտնի է, հանգանակութենէն գոյացած գումարով Պագտատէն ու Պասրայէն արմտիք պիտի գնուի և Հնդկաստան պիտի ղրկուի։

ՀԱՃԻ ՀԱՍԱՆ ՓԱՇԱ.—Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հաճի Հասան փաշա, ապաքինած ըլլալով քանի մը օրէն պիտի կրնայ իր պաշտօնին գլուխը անցնիլ։ Վեհ. Սուլթանը երէկ բարեհաճեցաւ սենեկապետ Ռաղըպ պէյը ղրկել Ն. Վսեմութեան ապաքինումը և ողջախոհութիւնը հարցնել տալ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ճէնովայի Անսալտօ նաւագործարանին առաջին ճարտարագէտ Պ. Բէթրինի հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքս եկաւ՝ օսմ. մարտանաւերու նորոգութեան պայմաններուն վերաբերեալ քանի մը կէտերու մասին համաձայնութիւն գոյացնելու ծովային նախարարութեան հետ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Իզմիրի առողջապահական բժիշկ տոքթ. Միւզի հետեւեալ հեռագիրները ուղղած է առողջապահական վարչութեան.

Իզմիր, 4 յուլիս.—Քննեցինք յոյն երիտասարդ մը՝ Նիքոլա Կէօրկիոս, 17 տարեկան, անգործ և Այի Եանի փողոցը բնակող. հիւանդութեան բոլոր ախտանիշները ցոյց կու տայ, ընդհանուր վիճակը ծանր է։ Ասիկա 16րդ դէպքն է։

Իզմիր.—Շիւքրի էֆ. երէկ իրիկուն մեռաւ։ Միւս հիւանդներուն վիճակը գոհացուցիչ է։

Իզմիր.—Մէլասի նոյն բժիշկին կառավարութեան պաշտօնարանը հասած լուրի մը նայելով, ժանտախտի կասկածները կը փարատին. նաեւ ախտանիշներն ալ սովորական պատճառներու կը վերագրուին։

—Իզմիրի մէջ հինգշաբթի օրը նոր դէպք չպատահեցաւ։

—Ծիմէլի մէջ, աւելի օրը, ... ուան բռնուածներէն երկու հոգի մեռան։ Բու-Սալիտի մէջ չորեքշաբթի օրը մէկ դէպք պատահեցաւ։

—Իզմիրէն կը գրեն Լ. Հէրըլտի.

«Հանրային առողջական վիճակը և նաեւ ժանտախտէ տասներեք վարակեալներուն գոհացուցիչ է։ Չէ եղած ամառ մը որ հիմակուանին պէս տարափոխիկ զանազան հիւանդութիւններէ զերծ մնայինք. թիֆօ, կեղծմաշչ և ծաղկախտ գրեթէ գոյութիւն չունին։ Գալով ժանտախտին, իրողութիւնները փայլուն կերպով կ'ապացուցանեն տոքթ. Նիքոլի տեղեկագիրը թէ այդ ախտը թեթեւ է և ոչ-տարափոխիկ։ Հիւանդները, երկու-երեք օրուան դարմանէ վերջը, բոլորովին կը բուժուին։ Մեր հմուտ նաւոր և փորձառու բժիշկներէն մէկը այսօր կ'ըսէր ինծի.— «Մ'աշխատիք բաղդին կերպով քննելու հիւանդութեան հանգամանքը։ Ատիկա ո՛չ ձեր գործն է և ոչ ալ քանի մը բժիշկներուն որոնց այդ մասին գիտցածը հանրութեան գիտցածին հաւասար է։ Ախտը միքրոպներուն ... ներուն է, և Թուրքիոյ մէջ ամենէն ձեռնհաս է տոքթ. Նիքոլ։ Այն կրնայ մեր նահանգը մեծ վնասէ մը ազատել, օգտակարապէս միջամտելով վիճակաբանութեան։ Գրեցէ՛ք թէ վարակման օրուան մէջ տասնըհինգ դէպքեր միայն պատահեցան 250,000 բնակիչ ունեցող այս քաղաքին մէջ։ Գրեցէ՛ք նաեւ թէ բաց ի Էշրէֆ Փաշա խանէն, ուր ախտին բոյնը գտնել կարծեցին, և ոչ մէկ այլ վարակում պատահեցաւ. Նոյն իսկ ... խանին մէջ որ վարակուած ... Պնդեցէ՛ք այդ մասին և այն գիտունները որոնք Կ. Պոլսոյ առողջապահական Խորհուրդին մէջ բազմած են, պիտի ... կրնան թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէք՝ ... հարկ ըլլար այդ ախտին տարփ լալուն համար ուրիշ օրինակներ տալ, եւ ու պաշտօնակիցներս քանի մը հատ պիտի գտնէինք։ Ուրեմն լաւ նկատողութեան առէք սա կէտը.— Հիւանդութիւնը, ինչ անուն որ կ'ուզէք տուէք, մահացու չէ. կը բուժուի երկու կամ երեք օրէն. տարափոխիկ չէ. ատոր համար խիստ շատ ապացոյցներ կան։ Կ'ուզէի բացատրել ձեզի թէ ի՛նչպէս և ի՛նչո՛ւ համար պատահեցան երեք մահերը, բայց հարկ չկայ, վասն զի վստահ եմ թէ կառավարութիւնը արդէն գիտէ։ Այդ հիւանդութենէն այլ եւս մահ պիտի չպատահի, կրնաք վստահ ըլլալ։»

—Օսմ. Պանքային Իզմիրի ճիւղը յետուն ոսկի յանձնեց կուսակալին նախագահութեամբ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովին։

—Իզմիրի բանտին մէջ գտնուողներէն մէկ քանիին վրայ գեղձատապ (ատէնիթ) տեսնուած ըլլալով, ապանեխումներ կատարուեցան։ Ասկէ վերջը բանտ մտնելիք դատապարտեալներուն հագուստները եւ գոյքերը պիտի ապանեխուին։

—Իզմիրի Թաղապետութիւնը որոշեց աւելցնել օրական այն մէկ քառորդ մէճիտիէն որ յատկացուած է ճամբաներու շինութեան աշխատելիք գործաւորներուն։ Նպաստամատոյց յանձնաժողովը որոշեց հաց չբաշխել առողջակազմ եղողներուն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՆՈՐ ՍԱԿԱՑՈՅՑՆԵՐԸ.— Մանուցուեցաւ թէ կայս. կառավարութիւնը 15 օր երկարած է այն պայմանաժամը, որով ապրանքներու արտադրութեան վայրերուն համար վկայագիր պիտի պահանջուի այն երկիրներու նկատմամբ որոնք մաքսային նոր սակացոյցին ենթակայ չեն։ Բ. Դուռը, կ'ըսէ, Լ. Հէրըլտ, չորեքշաբթի իրիկուն, նոր ծանուցագիր մը ղրկելով օտար դեսպանատուններուն, կարգ մը բացատրութիւններ տուած է՝ այդ վկայագիրները պահանջելու պատճառներուն վրայ, թուելով այն ապրանքները որոնց համար պիտի չպահանջուի։ Բ. Դուռը կը յարէ նաև թէ այն քաղաքներուն մէջ ուր օսմ. հիւպատոս չկայ, տեղական իշխանութեանց վկայագիրը բաւական պիտի ըլլայ։

ԶԱՄԻՉ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ Սուլթանիէ չամիչին այս տարուան բերքին նկատմամբ երկու կարծիքներ կան. մէկը զոր մեծ վաճառականները կը ներկայացնեն, ամբողջ բերքը գրեթէ ոչնչացած կը նկատէ այգիներու հիւանդութիւններէն. իսկ միւսը կ'ըսէ թէ բերքին հազիւ հարիւրին 15-20ը վնասուած է։ Այդ երկու ենթադրութիւնները, սակայն, չափազանցուած կը նկատուին. ամէնէն դրական տեղեկութիւնը սա է թէ այդ չամիչին բերքը որ մէկ միլիոն կէնդինար հաշուած էր, հազիւ 5-600,000 պիտի ըլլայ։

Պ. ԶԻՐՊԱԶԷՎ, Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդականը, առջի օրը Մարինպաշի Ջերմուկները ուղեւորեցաւ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.—Սէրվէթ կ'իմանայ թէ Տրապիզոնի կուսակալ Գատրի պէյի ամսաթոշակը, կայս. հրամանով, 25,000 ղրուշի բարձրացած է։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— Ուաշինկթընի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Ազիզ պէյ որ Թրանսվալ ղրկուած էր, պատերազմին զանազան ընթացքներուն հետեւելու համար, կայս. Իրատէի մը համաձայն Ուաշինկթըն պիտի դառնայ, որովհետեւ պատերազմը՝ ռազմագիտական տեսակէտով, անցուցած է իր կարեւոր շրջանը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը գրեց Խարբերդի տէֆթէրտարին փութով վճարել այն 450,000 ղրուշը որ տեղւոյն ոչխարի տուրքին հասոյթէն սահմանուած է՝ ծովային Նախարարութեան ներկայ տարուան հասոյթներուն։

ՊԷՐԼԻՆԷՆ երէկ Կ. Պոլիս եկան երկու ճարտարապետներ՝ մէկը գերմանացի ու միւսը՝ իտալացի, որոնք Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ Վիլհէլմ Կայսեր աղբիւրը պիտի կառուցանեն։

ԻՏԱՐԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ. — Ջեռնչաս պաշտօնատունը ծանոյց ամէն կողմ թէ այն հոգեւոր պետերը որոնց պաշտօնը վաւերացած չէ, պիտի չկրնան անդամակցիլ Իտարէի ժողովներուն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Բուքրէշի լրագիր մը կ'իմանայ թէ Ռումանիոյ կառավարութիւնը իմանալով որ Սիլիսթրէի մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւններ ծագած են, հարկ տեսեր է առողջապահական միջոցներ ձեռք առնել. ուստի սահմանագլուխին վրայ շղթայ մը հաստատելով որոշեր է Սիլիսթրէի ժամանումները քարանթինայի ենթարկել։ Այդ մասին պուլկարական կառավարութիւնը դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն մը չէ ստացած։

ՍԷՅՖՈՒԼԼԱՀ ՓԱՇԱ, որ Սէլանիկ կը գտնուի, արտօնուեցաւ Կ. Պոլիս գալու արձակուրդով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատողութեան պիտի առնէ թէ ապանեխման համար գործածուած դեղերուն ո՛ր տեսակը աւելի ազդեցիկ է։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Հեռագրական լուրի մը նայելով, պարսկական սահմանագլխին վրայ ապաստանող Ահմէտ անուն աւազակը ու ընկերները սպաննուեր են և այդ կողմերը անդորրութիւնը կատարեալ է։

ՄԷՆՏԷՐ ԳԵՏԸ.— Այտընի նահանգին մէջ Մէնտէր գետը մաքրելու մենաշնորհ ստացող Յովհաննէս և Տրէյֆիւս էֆ.ները ընկերութիւն մը կազմած և ներքին կանոնագիրը մատուցած են առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։ Գետը մաքրելու աշխատութիւնները մօտերս պիտի սկսին։

ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ապահովագրական Իւնիօն Ընկերութիւնը խնդրած էր որ կայս. կառավարութեան կողմէ պաշտօնապէս ճանչցուի, յանձն առած էր հպատակիլ օսմ. բոլոր օրէնքներուն և ընդունած էր որ իր դատերը տեսնուին օսմ. դատարաններուն կողմէ։ Մեծ-Եպարքոսը այդ խնդիրը յանձնեց Պետական Խորհուրդին։

ԲԵՐԱՅԻ շրջանակին թատրոններուն գրաքննիչ կարգուած է ոստիկանութեան երկրորդ կարգի քօմիսէր Էմին էֆ.։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ընկղմած 42 թիւ շոգենաւը, ինչպէս երէկ ծանուցինք, ծովին յատակէն մէկ մէթրի չափ վեր առնուած է, որով այսօր այդ վիճակին մէջ Ոսկեղջիւր պիտի տարուի։

ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Պոլու գաւառին կեդրոն գաւառակին մէջ հանրային պարտքի վարչութեան մեսաքսի քարտուղար Օսմէնիւս էֆ.։ Նոյն վարչութեան սնտուկէն դրամաթուղթ գողցած ըլլալուն համար հինգ տարուան բերդարգելութեան դատապարտուեր է։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԴԷՊՔ ՄԸ.—Տրապիզոնի շրջակայ մէկ գիւղին մէջ Տաշքալօղլու Մուխթար Ալիի երկու տարեկան մանչ տղան, անցեալները, տանը դրանը առջև նստած պահուն, շուն մը վրան յարձակելով ծննդական գործարանները ամբողջութեամբ յափշտակեր ու կերեր է։ Տղուն վիճակը լաւ է եղեր։

ՍԻՒՏԼԻՃԷԻ կողմը, առջի օրը, Ֆիշէնքխանէի քարտուղարներէն Տէրվիշ էֆ. գլխիվայր ծովը ինկաւ. թէև ազատուեցաւ, բայց շատ ջուր կլլած ըլլալուն համար երեք ժամ վերջը մեռաւ։

ԹԷՓԷ ՊԱՇԻԻ ՊԱՐՏԷԶԸ. — Երէկ գիշեր կատարեալ դրախտ մը դարձած էր Թէփէ Պաշիի հանդէսը՝ ուր հակառակ 5 ղրուշ մուտքի գինի մը՝ 1500 է աւելի բազմութիւն մը լեցուած էր։ Վազելու մրցում, հրախաղութիւն, երաժշտութիւն, սիւրբրիզներ, բան մը պակաս չէր վերջալոյս։ Այս գիշերային հանդէսը զոր պարտէզին Տնօրէն Պ. Ռամիրէզ կազմակերպած էր յունական Յովհաննու Կարապետի տօնին (աճէշ կէճէսի) առթիւ, անգամ մըն ալ ապացուցուց թէ պարտէզը Բերա-Բէյլէսի ձեռքը անցնելէ ի վեր ի՛նչ հիմնական փոփոխութիւններ կրած է, և թէ որչա՛փ շնորհակալութեան արժանի է Բերա-Բէյլէսի Տնօրէնը Պ. Մէլիէ, որ ջանք չի խնայեր ամէն կերպով հասարակութիւնը գոհ ձգելու համար։ Երէկ գիշերուան հանդէսին առթիւ դիտողութեան միակ առարկայ կրնայ ըլլալ վազելու և վէլոսիբէտի մրցումներուն գէշ կազմակերպութիւնը որուն ալ ուղղակի պատճառներն էին մրցման մասնակցողները։ Վէլոսիբէտի յամրընթաց մրցման մէջ առաջին մրցանակը (ոսկի ժամացոյց մը) շահեցաւ հայ երիտասարդ մը՝ Պ. Սրմէնակ Ճերմակեան։ Իսկ Վէլոսիբէտի արագ մրցման մէջ (ոչ պարգեւաւոր) առաջին հանդիսացաւ յոյն երիտասարդ մը՝ Պ. Բախրօպլ Պաքարիաս։ Հրախաղութեանց մասին անկարելի է դիտողութիւն մը ընել. շատ լաւ պատրաստուած էին ու շատ լաւ ալ կատարուեցան։

—Ամառնային թատրոնը այս իրիկուն կու տայ Ժիլէթ տը Նարպօն (Gillette de Narbonne) մասնակցութեամբ օրիորդ Սօլէժի։ Վաղ իրիկուն Լը բիթի Տիւք (Le petit Duc)։

—Անփիթէաթրի մուտքը իջեցուած է 100 փարայի։ Մօտ օրէն յայտագիրը պիտի փոխուի։

ԹԱՏՐՈՆ ՔՈՆՔՈՐՏԻԱ.—Այս իրիկուն արտասովոր ներկայացում առաջնակարգ թէնոր Ալֆոնսօ Կէրուչչիի սկզբնաւորութեան համար։ Պիտի ներկայացուի Լա Պոհէմ (La Bohème), մասնակցութեամբ Պ. Վանթրոբէլլիի և խումբին լաւագոյն դերասաններուն։ Այս ներկայացումն ալ մեծ յաջողութիւն գտնելու կոչուած է։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւացնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնագործ Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անորմատ ակռաները արհեստական ամենազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, ևայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամ 9էն (Ը ն.) մինչև իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

Ամէն անոնք որոնք կ'ուզեն կարճ ժամանակի մէջ գերմաներէն սորվիլ կամ ունենալ վստահելի այցելու քարտուղար մը որ հաշուետոմարներ բռնէ գերմաներէն, ֆրանսերէն և իտալերէն լեզուով և կատարէ նոյն լեզուներով թղթակցութիւններ, պէտք է դիմեն Արեւելքի Խմբագրատունը։ 619 5—5

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ասկէ առաջ գրած էինք արդէն Պարոնեանի ժառանգորդներուն Թիֆլիսի Հրատարակչական Ընկերութենէն ունեցած պահանջին վրայ։ Այդ պահանջը որ նշանաւոր երգիծաբանին աշխատասիրութեանց հրատարակութենէն գոյացած է, մեզի անծանօթ պատճառով մը անվճար մնացած էր Հրատարակչականին կողմէ։ Ինչպէս ծանօթ է մեր ընթերցողներուն, հանգուցեալին եղբայրը՝ Սահակ էֆ. Պարոնեան, որ խնամակալն է որբերուն, վերջերս դիմում ըրած էր Ազգ. Պատրիարքարան՝ խնդրելով որ հարկ եղածը ըլլայ յիշեալ պահանջին գանձման համար։ Պատրիարքարանն ալ այդ գործը յանձնած ըլլալով Տնտեսական Խորհուրդին, այս վերջինը որոշեր է գրել Հրատարակչական Ընկերութեան որ Պարոնեանի գիրքերուն հրատարակութենէն առկախ մնացած հաշիւը կարգադրէ կարելի եղածին չափ շուտով։

—Թիֆլիսէն կը գրեն մեզ.—«Բերկրութեամբ կը նկատենք թէ Մայր Աթոռի հոգեւոր Ճեմարանը երթալով ա՛լ աւելի կը գրաւէ հայ հասարակութեան ուշադրութիւնը, ինչպէս որ կը ցուցնեն այն նուէրները՝ զորս Ճեմարանը ստացաւ ներկայ ուսումնական տարեշրջանին մէջ։ Բեդերսպուրկէն Ի. Կ. Բեհրութեանց նուիրեց 33 հատոր գիրքեր, մեծ մասամբ աստուածաբանական։ Պ. Գրիգոր [illegible], Մոսկուայէն, միեւնոյն կերպով փետրուար ամսուն մէջ նուիրած էր 200 հատոր գիրք, և պարբերական հրատարակութիւններ, հայերէն, ռուսերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուներով. Ասկէ զատ լուսանկարներու հաւաքածոյ մը և փոքրիկ ժողովածու մը՝ նկարչական պատկերներու։ Այս մայիս ամսուն ալ Պ. [illegible] ղրկած է 300 հատոր գիրքեր՝ ռուսերէն և անգլիերէն լեզուներով, ինչպէս նաև գեղեցկակերտ ալպոմ մը՝ որ եւրոպական թանգարաններու մէջ պահուող բազմաթիւ գեղարուեստական արտադրութեանց պատկերները կը պարունակէ։»

—Հրաժարականի տենդը նորէն սկսած է պատուըտիլ մեր առաջնորդներուն մէջ։ Այս անգամ ալ Մշոյ առաջն. տեղապահ Բաբգէն Ծ. վարդապետն է որ վիճակէն հեռանալու արտօնութիւն կը խնդրէ, չենք գիտեր թէ ի՛նչ առարկութեամբ։ Արմաշեան կարող վարդապետի մը կողմէ եղած այս խնդիրքը քիչ մը տարօրինակ պիտի երեւայ անշուշտ, եթէ երբեք չկան բանաւոր պատճառներ որոնք հարկեցուցիչ դարձուցած ըլլան այդ հրաժարականը։ Կ'երեւայ թէ իրապէս գոյութիւն չունին այդ պատճառները, քանի որ Պատրիարքարանը յանձնարարեր է Բաբգէն վարդապետին [illegible] չթողուլ իր թեմը որ ամէնէն կարեւորներէն մէկն է իրենին։

—Երզնկայի առաջնորդ Դանիէլ վարդապետն ալ եռամսեայ արձակուրդ մը խնդրեր է Պատրիարքարանէն, իր տկարութիւնը դարմանելու նպատակով Պոլիս գալու համար։ Տ. Դանիէլ վարդապետ խոստացեր է միեւնոյն ատեն որ հիւանդութիւնը անցնելուն պէս իսկոյն իր թեմը պիտի վերադառնայ։ Յայտնի չէ թէ Պատրիարքարանը ի՛նչ կարգադրութիւն ըրած է այս մասին։ Վարդապետը վերջերս Երզնկայի մէջ Տնտեսական Խորհուրդ մը կազմելով ծանուցած էր Պատրիարքարան ու կը լսենք թէ կեդր. Տնտեսական Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ որոշեր է շնորհաւորական գիր մը ուղղել և այդ առթիւ վիճակին մուգաթայի տուրքերու վճարման մասին կարգադրութիւն մը ընել։

—Տնտեսական Խորհուրդը, Կեսարիոյ Ֆէնէսէ գիւղաքաղաքին դպրոցապատկան կալուածներու խնամակալութեան գանձապետին հաշիւները քննած ըլլալով, որոշեր է յիշեալ խնամակալութեան նախորդ և արդի անդամները գումարել և անոնց ներկայութեան ստանալ այդ հաշիւները։

—Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ զոր ուրախութեամբ կը հրատարակենք.— «Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ՝ «Իւնիօն» ապահովագրական Ընկերութեան Թուրքիոյ ընդհ. գործակալ Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան իր գրասենեակին մէջ յանուն Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատուած գանձանակի տարեկան հասոյթը (4000) չորս հազար ղրշ. յանձնեց Հոգաբարձութեանս, ինչպէս անցեալ տարի ալ միեւնոյն եղանակաւ կարեւոր գումար մը յանձնած էր։ Յիշեալ էֆէնտիին սոյն սիրայօժար ջանից և հիւանդանոցին նկատմամբ ունեցած յարատեւ հոգածութեանը առթիւ Հոգաբարձութիւնս կը փութայ հրապարակաւ իր խորին շնորհակալիքը յայտնել, մանաւանդ այն պատճառաւ որ նմանօրինակ Ընկերութեանց ներկայացուցիչներու մէջ Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան առաջինն եղած է որ հիւանդանոցի գանձանակը իր գրասենեակին մէջ հաստատած ըլլալով հանդերձ՝ անոր արդիւնաւորման համար ամէն ջանք ու զոհողութիւն չխնայելով, այսպէս պարբերաբար կարեւոր գումարներ կը յանձնէ հոգաբարձութեանս և իրաւամբ կ'արժանանայ մասնաւոր շնորհակալութեանց։»

—Բռովէնս Բէիտի ապահովագրական Ընկերութեան գործակատար Արշակ էֆէնտի Ունճեան որ գործի բերմամբ մօտակայ թեմերը այցելելու եկած է, վերջին անգամ Պալըքէսէր ուղեւորելով ներկայ գտնուած է աղջկանց տարեկան քննութեան որու մասին հետեւեալը կը գրէ մեզ. «Շատ գոհունակութեամբ է որ պարտք կը համարեմ ըսել ձեզ թէ Պալըքէսէրի կրթական գործը, բաղդատելով ուրիշ կարգ մը թեմերու հետ շատ յառաջադէմ վիճակ մը ունի։ Իրարու յաջորդող երկու մեծ պատուհասները, հրդեհն ու երկրաշարժը, որոնք մասամբ աւերակ դարձուցին այս վիճակը, չեն կրցած կասեցնել կրթական եռանդը։ Վարժուհիին ընթացքը շատ գովելի է, գովելի է նմանապէս, տեղւոյն քաղաքական ժողովին ընթացքը որ ջանք չի խնայեր իր վիճակին բարելաւման, մանաւանդ կրթական գործին, յառաջացման համար։»

—Ուսումն. Խորհուրդը իր երէկի սովորական նիստին մէջ զբաղեր է գլխաւորաբար մանկավարժական դասախօսութեանց միջոցին ծագած միջադէպով մը։ Վերջին [illegible] դասախօսութեան միջոցին ուսուցիչ մը՝ բնական շատ հասկնալի պէտք մը նեղուելուն պարտաւորուեր է տասը վայրկեանի մը չափ դուրս ելլել սրահէն ու կրկին վերադառնալ։ Դասախօսը կ'երեւայ թէ զգածուեր է ասկէ և բեմէն իջած պահուն «անիրէֆ» ևայլն պոռացեր է ուսուցչին երեսին ի վեր. քաղաքավար է եղեր յարգելի դասախօսը. Ուսուցիչը ձայն չէ հաներ և բողոքեր է Ուսումն. Խորհուրդին՝ որ իր երէկուան նիստին մէջ ուսուցչին բողոքը վկաներու միջոցաւ հաստատելէ ետքը, որոշեր է յաջորդ նիստին հրաւիրել դասախօս էֆէնտին և հարկ եղած բացատրութիւնները պահանջել անկէ։

Այդ նիստէն ետքը, որ Տքթ. Թորգոմեան էֆ.ի ատենապետութեամբ երէկ տեղի ունեցաւ Բերայի արհեստանոցի սրահին մէջ, Ուսումն. Խորհուրդը խառն գումարում մը ունեցաւ ուսուցչութեան ընտրելիներու քննիչ յանձնաժողովին հետ։ Քննիչ Յանձնաժողովը իր պաշտօնին կիրառման մասին Ուսումն. Խորհուրդէն հարկ եղած կանոնական հրահանգները ստանալէ յետոյ, առանձին գումարում մը եւս ունեցաւ երէկ, և դիւանի ընտրութենէն ետքը, պատրաստեց կատարեալ քննութեանց ժամանակացոյցը, որ հրատարակութեան պիտի տրուի ի մօտոյ։ Քննիչ Յանձնաժողովին դիւանը կազմուած է հետեւեալ կերպով.—Ատենապետ Աւետիս էֆ. Սուլէնեան, Ատենադպիր Մարկոս էֆ. Նաթանեան։

—Երէկ, կէս օրէն ետքը տեղի ունեցաւ Վիէննական Մխիթարեանց Բանկալթիի վարժարանին վկայականներու բաշխման հանդէսը, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Էմմանուէլեան արքեպիսկոպոսի նախագահութեամբ և խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Հանդէսը ժամը 7ին սկսաւ Համիտիէ քայլերգով։ Աշակերտները ընտիր բանախօսութիւններ ըրին և երգեր երգեցին։ Վարժարանին վերատեսուչ Հ. Գաբրիէլ վարդապետ Մէնէվիշեան կարդաց վարժարանին միամեայ տեղեկագիրը և պարագային յարմար գեղեցիկ բանախօսութիւն մը արտասանեց։ Խօսեցաւ նաև վարժարանին ուսուցիչներէն Արիստակէս վարդապետ։ Ներկաները օշարակով և անուշեղէնով պատուասիրուեցան ու նուագածութեան և երգերու մէջ վերջացաւ հանդէսը որ շա՛տ գեղեցիկ տպաւորութիւն մը գործեց բոլոր ներկաներուն վրայ։

—Մայրաքաղաքիս հայ-բողոքականներու Երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերութիւնը իր վեցամսեայ ընդհանուր գումարման [illegible] հասոյթը՝ 240 ղրուշ, ղրկեր է Բաղէշի, Խարբերդի և Վանայ կարօտեալներուն։

ԼՈՅՍ Շաբաթաթերթի 51րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50 վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ. Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՋԱՐԴ

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 յուլիս.—Իրաւեկ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Բէքինի անգլիական դեսպանատունը, ուր եւրոպական դեսպանները և Բէքինի Եւրոպացիները ապաստանած էին, Չինացիներուն կողմէ յարձակմամբ գրաւուեր է և մէջը գտնըւողներուն ամէնքն ալ ջարդուեր են։

—Թիէն-Ցինի և Բէքինի մէջտեղը գտնուած վայրերը ընդարձակ ճահիճ մը կը կազմեն՝ բոլորովին անանցանելի միջազգային զինուորներուն համար,

ԲԵՐԼԻՆ.—Բոլոր իշխանները Պոքսըրներուն կողմը յարած են։

—Շան Թունկի մէջ շփոթութիւնները կ'աւելնան. կացութիւնը ծանրացած է։

—Ճարոնի, Ռուսիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ կառավարութիւնները որոշեցին աւելցնել Չինու մէջ իրենց զօրքերուն թիւը։

—Թագուի բոլոր Եւրոպացիները կը հեռանան անկէ։

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ. -- Հոլանտա ալ պիտի ձեռնարկէ Չինու մէջ իր հպատակներուն պաշտպանութեանը։

ԲԱՐԻԶ.—Եւրոպայի Դահլիճներէն առնուած քաղաքական տեղեկութիւնները սա արդիւնքին կը յանգին թէ քաղաքական ճգնաժամերը անշարժութեան կը դատապարտեն 40,000 ճարոնցի զինուորներ որոնք պատրաստ են ճամբայ ելլելու։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ.—Ելմտական Նախարար Պ. Վիլլավէրտէ հրաժարեցաւ, անոր հաւանական յաջորդը կը նկատուի Պ. Ալլէնտէզ Ալաշար։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԲԱՐԻԶ.—Պոէր պատուիրակները Բարիզ հասան և մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հարթ զօրավարին զօրաբաժինը Պլէնքսբրուիթ հասաւ։ Պոէրները ետ առին Պարքէնսթրաունը։ Նաեւ փորձեցին Միքսպուրկը ետ առնելու։ Քրիւկէր Նախագահը տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեց թէ Բրէթորիան վերստին գրաւելու յոյսը չէ կորսնցուցած։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՇԱՆԿԱՅ, 5 յուլիս. —Սուրհանդակ մը որ յունիս 27ին Բէքինէն մեկնած էր, կը ծանուցանէ թէ Չինու մայրաքաղաքին մէջ հարիւր հազարէ աւելի ըմբոստ զինուորներ կան որոնք տակաւին չեն կրցած օտար դեսպանատուները մտնել։

ԼՈՆՏՈՆ, 6 յուլիս. —Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէս թէ չինական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Բէքինի մէջ Եւրոպացիներուն պաշարները ու ռազմամթերքները սպառած ըլլալով, Պոքսըրները ու չինական զինուորներ յուլիս 1ին անգլիական դեսպանատունը մտեր և բոլոր Եւրոպացիները սպաններ են, յուսահատ ընդդիմութենէ մը ետքը։

—Լրագիրները Շանկայէն յուլիս 4 թուական հեռագիր մը կը հրատարակեն, ծանուցանող թէ Թիէն-Ցինի հիւսիսային արեւելեան կողմը ռուս և ճարոնցի զինուորներ ետ մղեր են 30,000 չինացի զինուորներ։ Մանչուրիէն ամէն օր չինական նոր զօրքեր կը հասնին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք յայտարարեց թէ անգլիական կառավարութիւնը ծանուցեր է Լոնտոնի Չինական դեսպանին որ Բէքինի իշխանութիւնները անձնապէս պատասխանատու պիտի ճանչցուին, եթէ Բէքինի դեսպանական մարմինը և միւս օտարականները խոշտանգուին։ Մ. Նահանգները և միւս տէրութիւններն ալ համանման դիմում մը ըրին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Պրոտրիք յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա առաջարկեր է Ճարոնի կառավարութեան թէ պիտի հաւանի՝ բազմաթիւ ճարոն զինուորներ Թագու ղրկուելուն. Մինչեւ հիմա ո և է տէրութիւն դիտողութիւն մը չէ ըրած այդ ձեռնարկին։

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ Կայսրը հեռագրեց Չինական ջուրերը գտնուող գերման մարտանաւերու հրամանատարին թէ իր կայս. խօսքը կու տայ՝ հազարական թալէր վճարել Բէքին գտնուող օտարականներէն իւրաքանչիւրին համար, երբ ողջ ազատուելով եւրոպական իշխանութեանց յանձնուին։

—Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն Վոլֆ գործակալութեան թէ Մանչուրիոյ հարաւային կողմը շփոթութիւն ծագած է։ Մուքտէնի մօտ գտնուած ածուխի հանքերը, Նիու Շուանկ տանող երկաթուղիի գիծը և հեռագրական թելերը քանդուած են։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Եուն-Նան Սէնի ֆրանսական հիւպատոս Պ. Ֆռանսուա և բոլոր Ֆրանսացիները Լաոքայի (Թոնքինի սահմանագլուխը) հասեր են։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱՑՈՅՑԸ

ԲԷՇԹԱ.—Թուրքիայէն Հունգարիա տարուած ապրանքներուն մաքսը աւելցաւ ընդհանուր սակացոյցին 27րդ յօդուածին համաձայն։ Ուրիշ երկիրներէ տարուած ապրանքները արտադրութեան վայրի վկայագիր ցոյց պիտի տան, որուն պայմանները սահմանուած են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	12
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14
Ամէնէն վար գին	»	24	08
Ռումէլի Երկթ. զոգ.	Ֆր.	107	—
Ամէնէն բարձր գին	»	108	25
Ամէնէն վար գին	»	104	62

ԲԱՑՈՒՄ 24 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	12
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	108	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕՄ.		2	35
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	42
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	40
» ժուիսանս		210	—
» պարտամ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		76	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	12 1/2
» » » չէք	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	22	98
» » » չէք	»	22	83 3/4
Պէրլին անտոկս չէք	Մարք	18	58
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	22	05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	27
Անգլիական ոսկի	»	110	06
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	95	10
Ռուսկի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	99	75
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	—	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	12
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. զոց.	22	12
Օսմանեան Պանքա	11	—
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	39	—
» Մօնօբօլ	43	—
Պուլկարական 1888	84	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	—	—
Տօմինիալ	103	55
Թրանսվալ	3	18
Այտըն երկաթուղի	8	75
Փոխառութ. [illegible]	25	320

ԲԱՐԻԶ, 6 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	65
» » 3 1/2 %		100	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	50
) զոց.	»	22	55
» » » Բ.	»	—	
» » » Գ.	»	25	10
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	528	—
Օսմանիէ	»	424	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108	25
Օսմ. մաքսատուն	»	516	10
Օսմ. Ռէժի	»	314	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		481	—
Քրէտի Լիօնէ		1032	—
Իտալական Ռանթ	»	91	15
Սպանիական արտաքին	»	70	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	77	50
[illegible]	»	85	110
[illegible]	»	58	-

ՊՐՈՒՍԷԼ, 6 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	22	20
Ռումէլիի երկաթուղի	106	25

ՊԷՐԼԻՆ, 6 Յուլիս

Ռուպլը	»	216	10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	106	50
Անատ. երկթ. պարտամթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	»	20	275

ՎԻԷՆՆԱ, 6 Յուլիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	100	70
Օսմ. Ռէժի	»	189	—

Հրատարակուեցաւ
ԱՐԻՍՏ. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
Բ. ՏԱՐԻ
Տարրական — Դասընթացք

Նկարազարդ կողմով նիւթեր—Քերականութիւն—Շարագրութիւն—Ուղղագրութիւն—Իրագիտութիւն—Աշխարհագրութիւն—Երկրաչափութիւն—Սրբազան պատմ. (Նոր Ուխտ)—Երաժշտութիւն—գիր ժողովրդական ոտանաւորներ։

Կարող և հմուտ աշխատակիցներով կը պատրաստուի Գ. տարին (մինչև-դասընթացք Ա. տարի)։

Մեր ուղղութիւնն է մէկ ուսուցիչ, մէկ դասարան և մէկ ԴԱՍԱԳԻՐՔ։ Ինչպէս է այս Բ. տարի ընթերցարանը։

ԾԱՆՕԹ.—Դասատու ուսուցիչներու մէկ հատ իբր նմոյշ կը ղրկուի, եթէ նամակով բոսթի ծախք 60 փարա ղրկեն։

ՀԱՍՑԷ.—Արիստ. Յ. Պօյաճեան Կ. Պոլիս Օրթաքէօյ։

Գին 5 ղրուշ։ Բոլոր գրավաճառաց քով կը գտնուի։ 618 5—10

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Լոնտոնի մէջ յունիս 27ին գումարուած Օսմ. Պանքային բաժնետէրու ընդհանուր ժողովը որոշեց վճարել 10 շիլին կամ 12,50 Ֆր.ի և 55 ղրուշ ոսկեդրամի շահաբաժին վճարել 1899ի տարեշրջանին համար։ Այդ վճարումները յուլիս 3էն (Ն. Տ.) սկսեալ պիտի կատարուին Օսմ. Պանքայի Կ. Պոլսոյ հաստատութեան, Լոնտոնի ու Բարիզի և միւս ճիւղերուն մէջ՝ 42 թիւ կտրօնին փոխարէն։ 4—7

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն էֆ. Քայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն
խան. Օսմ. Պանքային դէմը

ԲԱԶԷ

Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ զգեստներու
Մահմուտ Փաշա, Ապուս էֆ. խան, թ. 5-6

Եղանակիս յարմար ֆրանսական եւ անգլիական զուտ բուրդ նորաձեւ չուխաներէ պատրաստած է 10,000 ձեռք հագուստ հին գիներով, այժմեան յաւելեալ գիներէն 40 % աժան։

ԲԱԶԷՆ Միակ վաճառատունն է որ Եւրոպայի գործարաններէն ուղղակի կը ստանայ իր կերպասները։

ԲԱԶԷՆ Այն վաճառատունն է որ իր յանձնառութիւնները անթերի կը գործադրէ։

ԲԱԶԷՆ Իր ծախած զգեստներուն նորոգութիւնը ձրի կը կատարէ։

ԲԱԶԷՆ Վերջապէս այնքան աժան կը ծախէ որ իր մագիլներուն մէջ ամէն մրցում կրնայ խեղդել։

ԲԱԶԷի թուրքերէն անունը ՇԱՀԻՆ է, զգուշանալ այս անուան կեղծերէն։ 612

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Մ. Բ. ԼԷՕՆԱՐ, ընդհանուր գործակալ, Սուլթանհամամ խան, Կամուրջին մօտ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

THE GRESHAM

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին
162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին
29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումք, կենսաթոշակ, եւն.
362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բօլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 քուռօնի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան:

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ:

ՏՕՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Տանօք ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի Սիթէ տը Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.): Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբաս: Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ:

Աղքատաց ձրի 490

ԿԱՐԵԻՈՐՈՒԹԵՆԷ ՋՈՒՐԿ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թեթեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քըրտընած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ: Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին: Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը ահաւասիկ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վըտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ ձգուին, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել: ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծատապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնշիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները: ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները: 43—60

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանըի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն:

Ց. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին:

Տանօք.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՕՒՆԻՆԻ 11 197

ՆԻՒՈՒ ՀՈՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Որ կը մրցի միւս բոլոր կարի մեքենաներուն
ԳԱՐԶՈՒԹԵԱՄԲ
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՄԲ
ԹԵԹԵՒՈՒԹԵԱՄԲ
ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ՄԻԱՆԵԱՆ
Կեդրոնատեղին, Սիրքէճի, Քէօբրիւլի խան, Թիւ 3
Մասնաճիւղ, Ղալաթիա, Պէօյիւք Միլլէթ խան, 33
Գնողներու համար վճարման ամէն տեսակ դիւրութիւններ 575

Saxlehner, Bu
HUNYADI JÁNOS

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով: 387

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիլիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սմէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիպսօ	1337	Էրազօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլրիտօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2691	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Նէյզ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է: Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 13ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար:

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1900 Մայիս 24էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

11 —	Միրկ. ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պէշ.	45
11 —	Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սՃն. միրկ. պիտի հաղորդակցի	39
11 45	Պօյճ. Ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ.	38
12 —	Ենմ. մէզպ. պէօյք. քպրն. Թրպ. ենք. սՃն. միրկ. պիտի հաղորդակցի	40
12 45	Միրկ. Ր.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ.	45
12 45	Ր. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սՃն. միրկ. պիտի հաղորդակցի պշկ.	43
1 45	Միրկ. ր.հիս. պէպէք արն.գրչ.օրթ.պշկ.	23
1 45	Ր. Ա. զվզ. ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. ենք. սՃէն. միրկ. պիտի հաղորդակցի պշկ. ուրբաթ եւ կիրակի օրերը Միրկ.էն մինչեւ կամուրջ բոլոր նաւամատոյցներուն պիտի մօտենայ	17
1 10	Միրկ. ր. հիս. պէպէք արն. գրչ. օրթ. պշկ. բաց ի ուրբաթէ	21
2 45	Միրկ. Ր. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ.	21
3 —	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սՃն. միրկ. պիտի հաղորդակցի պշկ. ուր. եւ կիր. Միրկ.էն բոլոր նաւամատոյցներուն պիտի մօտենայ	39
3 45	Միրկ. ր. հիս. պէպ.արն. գրչ.օրթ.պշկ.	43
4 15	Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. ենք. սՃէն. միրկ. պիտի հաղորդակցի պշկ. ուր. եւ կիր. օրերը ր.հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ.	40
5 —	Միրկ. ր.հիս. պէպ.արնվ.գրչ.օրթ. պէշկ.	17
5 45	Ենմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ր.հիս. պէպ արն Գրչ. օրթ պէշկ	31
7 30	Ենմ. մզրպ. պէյքտ. Թրպ. ենիք. սՃէն. միրկ. Ր.հիս. պէպ.արնվ.գրչ. օրթ.պէշկ.	23
8 45	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. ր. հիս. պէպ. արնվ. գրչչ. օրթք. պէշկ. ուրբաթ եւ կիրակի օրեր միայն	
9 30	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. ենիք. սՃէն. միրկ.Ր.հիս. պէպէք ա.ն.գրչ. օրթ.պշկ.	44
10 15	Ենիմ. մզրպ. պյքտ. Թրպ. ենք. պէպ. օրթ. պշկ. ուր. եւ կիր. օրերը միայն	
10 30	Միրկ. արնվ. ուղղակի կամուրջ	43
10 45	Ր.ա.զվզ. ենմ. մէզր. պէյքտ. Թրպ. ենիք. միրկ. ր. հիս. պէպ. արն. օրթ. պէշկ:	17

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

11 —	Ա. հիս. գնտ. վնիք. չնկ. պէյլ. Գզկ.	33
11 30	Պէյզ. բշպհ. չպքլ. զանլ. ա.հիս. (պիտի հաղորդակցի) գնտ. պշկ. ուր. եւ կիր. վնիք. չէնկ. պէյլ. զուզկ.	23
12 —	Ա.հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ.պշկ.	34
12 30	Պէյզ. բշպհ. ենիք. զանլ. միրկ. ա.հիս. գնտ. պէպ. վնիք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ.	44
1 05	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. պյզ. բշպհ. չպքլ. զանլ. ա.հիս. գնտլ. պիտի հաղորդակցի. ուր. եւ կիր. վնք. չնկլ. պէյլ. զզկ.	46
2 —	Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. զզկ. պշկ:	31
2 15	Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. պէյզ. բշպհ. չպք. գնլ. ա. հիս. (պիտի հաղորդակցի) գնտ. պշկ.	33
3 15	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զզկ.պշկ.	38
4 —	Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. Պէյզ. բշպ. չպքլ. զանլ. ա. հիս. գնտլ. պիտի հաղորդակցի ուր. եւ կիր. միայն	
4 30	Պէյզ. բշպ. չպքլ. գնլ. ա. հիս. պիտի հաղորդակցի գնտ.	45
5 —	Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պյլ. զզկ. պշկ.	38
6 30	Պէյզ. ենիք. զանլ. միրկ. ր. ա. հիս. գնտ.պէպ.արնվ.չնկ.պէյլ.օրթ.զզկ.պշկ.	21
8 22	Ր. Ա. զվզ. ենիմ. մէզպ. պօյք. Թրպ. Պէյզ. բշպ. չպքլ. զանլ. ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ:	46
10 25	Պէյզ. ենիք. զանլ. ա. հիս. զանտ. չնկլ. պէյլ. պշկ.	3
10 40	Ենմ. մզր. պյքտ. Թրպ. պէյզ. բշպ. գնլ. ա. հիս. գնտ. վնք. չէնկ. պէյլ. զզկ. սկիւտ. ուր. եւ կիր. միայն	
11 —	Վանիզիւղէն ուղղակի կամուրջ (բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ)	33

Կամուրջէն եւրոպական եզերք

12 —	Պէշկ. օրթ. արն. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիք.Թրպ. պէօյք. մէզր. ենիմ. ր.ա.զվզ.	17
12 10	Ուղղակի միրկ. բաց ի ուրբաթէ	45
1 —	Ուղղակի միրկ.	23
1 15	Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ ք ր. հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ.	39
2 —	Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սՃէնիք. Թրպ. պյքտ. մէզպ. ենիմ. ուր. եւ կիր. միայն	40
2 10	Ուղղակի միրկ. բաց ի ուր. եւ կիրակիէ	21
2 30	Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սՃէն. ենք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ.	40
3 —	Պշկ. արն. պէպ. միրկ. բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ	43
4 —	Պէշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. ենիք. Թրպ. պէօյք. մզրպ. ենիմ:	31
4 20	Պշկ. միրկ. բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ	17
5 15	Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պէօյքտ. մզրպ. ենմ. ուր. եւ կիր. միայն	
6 —	Գպթ.Պէշկ. օրթ. գրչչ.արն.պէպ. ր.հիս. միրկ. սՃէն. ենիք. Թրպ. պէյքտ.մզրպ. ենմ. Ր.Ա. զավաք	46
6 45	Պշկ. օրթ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ. ուրբաթ եւ կիրակի միայն	
8 45	Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. սՃէն.ենիք. Թրպ. պէյքտ. մզրպ. ենիմ. ր. ա. զվզ.	17
9 40	Պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. պիտի հաղորդակցի	46
10 05	միրկ. ենիք. Թրպ. քրճպ. պյքտ. մզրպ. ենիմ. ուր. եւ կիր. պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս.	40
10 55	Պէշկ. օրթ. գրչչ. արնվ. պէպ. գնտ. ա. ր. հիս. միրկ. գնլ. ենիք. բշպ. պէյզ. բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ	23
11 10	Պէշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ր. հիս. միրկ. բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ	45
11 40	Միրկ. ենիք. Թրպ. պէյքտ.մզրպ. ենիմ:	43
11 50	Պշկ. պէպ. Ր. հիս. սՃէն. ենիք:	21
12 05	Պէշկ. օրթ. գրչչ. արնվ. միրկ.	38

Կամուրջէն ասիական եզերք

12 30	Պշկ. զզկն. պէյլ. չէնկլ. գնտլ. ա. հիս. գնլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ.	33
1 20	Պէյլ. չնկլ. ա.հիս. բաց ի ուր. եւ կիր.է	34
2 05	Պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս.	38
2 45	Սկիւտ. զզկ. պէյլ. չնկլ. վնք. գնտ. ա. հիս. Գասլ. չպք. բշպհ. պէյզ. ուրբաթ եւ կիրակի Թրպ. պյքտ. մզրպ. ենմ.	45
3 30	Պշկ. զզկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ա.Ր.հիս. միրկ. զանլ. ենք. բշպ. պէյզ. Թրպ.պյքտ. մզրպ. ենմ:	23
4 25	Ուղղակի Ա. հիս.	33
5 —	Գպթ. Պշկ. զզկ. պէյլ. չէնկ.վնիք.գնտլ. ա.հիս. զանլ. չպքլ. բշպհ. պէյզզ:	21
7 15	Պէշ. զզկն. պէյլ. չնկ. արնք. գնտլ. ա. ր. հիս. միրկ. գնլճ. ենիք. պէյզ. Թրպ. պյքտ. մզր. ենմ.	44
9 05	Պէշք. զզկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս. գնլ. բշպ. պյքզ.	38
10 20	Պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլճ. չպքլ. բշպհ. պէյզ. Թրպ. պէօյ.մզրպ. Ր.Ա.զավ. ուր. եւ կիր. պէյլ. չնկլ. վնք.	39
10 25	Պէշզ. պէյլ. չէնկլ. վնիք: բաց ի ուրբաթ եւ կիրակիէ	33
11 —	Պէշ. զզկ. պէյլ. չէնկ. վնք. գնտ. պէպէք Ա. հիս. պիտի հաղորդակցի	34
11 30	Ենտ. Ա. հիս. գնլ. չպզ. բշպ. պէյզ. ուրբաթ եւ կիրակի օրերը զզկ.	44
12 —	Պշկ. զզկն. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս.	33

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն, կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողը կը խծլտան, և կուրծքը չի կրնար հան գիստ ըլլալ: Դարմանին համար բժիշկները մտահոգ չէին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍ. ԲԻՔԻ ՍԻԳԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիւ նալէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը հազն և շնչառական հիւանդութիւնները Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդ նոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՔ կը գործա ծեն այս հիւանդութեանց համար: ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ: 497 35—

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ Եւ րայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց սեպհական գործարանէն կը հայթայթէ եւրոպական նորաձեւ պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալ թիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ուր նաեւ միշտ պատրաստ կը գտնուին ֆրանսական և անգլիական գործարաններ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ և կօշիկներ, Բօ-տը-Սիւէտ լուսաւորին, տելա, կլասէ, այծի մորթ, քարա տօլ, և մետաքս, նաեւ ոտքի քթանէ տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ սակօշիկներ: Ճշմարիտ կտորով և զանազան Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին չափու վրայ: 592

Բարեխղճութիւն, տոկունութիւն եւ անմրցելի աժանութիւն

(Քարաքէօյ պօղազքէսէն փէճա թիւ 15)

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕՖԱՍՈՒԱՅ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Յուլիս 9ին Անադոլի, Պաթումէն:

ՄԵՍՍՈՒՆՈՍԸ

Յուլիս 10ին Անադոլի, Մարսիլիա:

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաֆի վրայ: 516 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(46)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Դ.

ՈՒԻՆԻՖՐԷՏԻ ԴԻՒԹՈՒԹԻՒՆԸ

2:

Բայց արդեօք տեսակ մը վերնոտութեան մէջ չէ՞ր, թէեւ առանց այն դէմքի ծամածռութեանց, զորս Միվարդ նկարագրած էր ինծ,—ծամածռութիւններ' որ մտքէս չէին ելներ երբեք որպէս թէ ես ինքս ականատես եղած ըլլայի անոնց: Մօտեցայ, երեսը նայեցայ, բնաւ սոսկումի չի կար հիմա անոր վրայ և ոչ իսկ տրտմութիւն: Իր աչքերուն մէջ որոնք կը թուին տեսնել օդին մէջ պատկերներ կամ գոյներ զորս չեն տեսներ մեր աչքերը: Իր այտերուն ու բերնին չուրջը փոսիկ մը կ'ստատակէր, ճիշդ ու ճիշդ նման այն փոսիկին որ գոհ ու զուարթ մանկան մը բերնին չուրջ կը խաղայ: Իր դէմքին վրայ այս աքանչելի արտայայտութիւնը կը յիշեցնէր ինծ ինչ որ Միվարդ ըսած էր այն վիճակին նկատմամբ զոր իր ցնորքը կ'ըստանար երկու նոպաներու միջեւ:

«Փոխութիւն Աստուծոյ» մտածեցի, «Վերնոտ չէ, խուլ է միայն»:

Եւ սակայն յուսահատութեան մատնուած, բռնեցի ուսէն ու թօթուեցի զայն: Այս բանը սթափեցուց զինքը: Ոտքի ելաւ բարկութեամբ. միեւնոյն ատեն կռնակի վրայ ձգելով աթոռը որուն վրայ նստած էր. երեսս նայեցաւ վայրենաբար: Կ'զգայի հիմա ըրածիս վտանգը: Բարեպատեհ ներշնչում մը ըսել տուաւ ինծ «Թիֆլիսոկ»: Այն ատեն իր դէմքին վրայ մանկական հաճոյքի ժպիտ մը ծնաւ: Քաղաքավարական շնորհալի ձեւ մը ըրաւ եւ եկա՞ք վերջապէս. ձեր վրայ կը խորհէի ամէն ատեն:

Պիտի մոռնա՞մ երբեք իր արտայայտութիւնը: Աչքերը կը վառէին լուսով ու հրճուանքով, կարծես խոյս տուած էր Ուինիֆրէտի հոգին, կամ իր մանկութեան հոգին մտած էր նորէն իր մարմնոյն մէջ և անոր տիրացած: Բայց ոչ մէկ բառ կրնայ նկարագրել իր արտայայտութեան դիւթութիւնը: Երբեք չէի տեսած զինքը այնքան ցանկալի որքան հիմա: Ցաճախ մանկութեան ատեն տեսած էի ծովեզրին մօտ նաւավարները որ մեզի կը նայէին երբ անցնէինք. տեսած էի զանոնք որ կը թողէին իրենց ծանր աշխատութիւնը եւ իրենց տխրագին դէմքերը զմայլումով կը փայլէին որպէս թէ անակնկալ արեւու մէջ: Տեսած էի հողագործներ, ցանկերուն տակ նստած իրենց ճաշն ընելու, որոնք կերակուրնին կը ձգէին աղջկան երեւէն նայելու համար, այնքան հրապուրիչ եւ գգլիչ էր իր գեղեցկութիւնը: Եւ երբ առաջին անգամ անոր հանդիպեցայ նորէն գերեզմանատան մէջ, զգացի թէ ամէն կերպով կ'արդարացնէր իր մանկութեան խոստումը: Բայց երբեք երեւցած չէր այնքան դիւթիչ որքան հիմա—հէք յիմար աղջիկ մը որ սոսկումէն խելքը կորսնցուցած էր:

Ջանացի ինքզինքս չի լսելու համար «Աւելի սիրելի է այսպէս յիմար քան ողջամիտ»:

—Իբր թէ չճանչնայի Իշխանը, յարեց. «Դուք որ պայծառ կամ ամպոտ օրեր, անձրեւոտ կամ չոր եղանակներու հոն բլուրներուն վրայ կը գտնուիք ինծի դիմաւորելու համար: Բայց որքան բարութիւն է ձեր կողմէ վար իջնել և գալ այս տեղ ու տեսնել խեղճ Ուինին, խեղճ, մինակ Ուինին տունը:

Ու աթոռ մը բերաւ, կրակին դիմացը դրաւ ու նշանացի միեւնոյն մանկական դրաւիչ ժպիտով հասկցուց թէ ինծ համար էր. և յետոյ երբ տեսաւ որ մեքենաբար նստայ հոն, ինքն ալ վերցուց իր աթոռը ու եկաւ ճիշդ քովս նստաւ:

Ու նորէն խորասուզեցաւ աւելի խոռունկ երազանքի մը մէջ և միակ ձայնը զոր կը լսէի հիմա, պատուհանին զարնող անձրեւի կաթիլներուն ձայնն ու խրճիթին չուրջը խելայեղ հովին հեծեծներն էին:

Հովը փչած ատեն դուռը բացուած ըլլալուն' ելայ զայն գոցելու: Ուինիֆրէտ ալ ոտքի ելաւ ու նորէն ձեռքէս բռնելով, երեսս ի վեր նայեցաւ ժպիտով մը և յարեց. մի երթար, շատ մինակ եմ... խեղճ Ուինին շատ մինակ է:

Երբ ձեռքը կը բռնէի իմինիս մէջ եւ միւս ձեռքս վրան սեղմած էի, ես ինծի կ'ըսէի. «Եթէ Աստուած զայն ինծ տալ ուզէ այս վիճակին մէջ իսկ, այսպէս յիմար իսկ, գոհ պիտի ըլլամ նորէն:

—Հոգի՛ս ըսի, ցանկալով գրկել զայն, համբուրել անոր անզգայ շրթունքները, բայց չէի համարձակեր որպէս զի չվախցնեմ զինքը: «Չպիտի թողում զքեզ, երբեք չպիտի թողում զքեզ. այսուհետեւ ալ մինակ պիտի չըլլաս երբեք»:

Գոցեցի դուռը ու տեղերնիս նստանք:

Կրնա՞մ բացատրել թէ ի՛նչ կանցնէր հոգւոյս մէջ երբ նստանք երկուքս ալ կրակին առջեւ, ան բռնած էր ձեռքս իրենին մէջ, այնքան անմեղօրէն որքան մանուկ մը կը բռնէ իր մօրը ձեռքը: Կրնա՞մ արտայայտել սիրոյ, կարեկցութեան ու դժնդակ վշտի այն խառն զգացումներս երբ նստայ նայելով իրեն ու մըմնջելով. «Այո, եթէ Աստուած ուզէ զայն ինծ տալ այս վիճակին մէջ իսկ, գոհ պիտի ըլլամ»:

—Իշխա՛ն, ըսաւ, ձեր աչքերը շատ բարի կ'երեւան: Անո՛ւշ, անո՛ւշ աչքեր, շարունակեց, երեսս նայելով: Մշուշի իշխանը սիրող աչքեր ունի, կրկնեց, երբ նորէն աթոռները դրաւ կրակին առջեւ:

Յետոյ լսեցի իր մրմունջը. «սիրող աչքեր, Հէնրիին սիրող աչքերը»: Այն ատեն սոսկալի փոփոխութիւն մը յառաջ եկաւ իր վրայ. վեր ցատկեց. եկաւ երեսս ի վեր նայեցաւ: Սոսկումի աննկարագրելի արտայայտութիւնը մը ծածկեց իր դիմագիծերը, ռնգունքն ընդարձակուեցաւ, շրթունքը պինդ կերպով պղկուեցաւ ակռաներուն վրայ, աչքերը դուրս ինկան կարծես ակնակապիճներէն. կոկորդն յանկարծ ակօսացաւ պատռուած կնոջ մը կոկորդին պէս, յետոյ երկարեցաւ հաստ ճիւղաւորումներով: Այնուհետեւ գամուած մնաց իր տեղը և իր դէմքը կը խեղկատակէր զարհուրելի երեւոյթը իր հօր դէմքին զոր տեսած էի լուսնկային մէջ: Հայր, գոչելով ցատկեց քովս, տունէն դուրս նետուեցաւ և սկսաւ վազել պատուհանին քովէն, գոչելով անիծուած, անիծուա՛ծ, անիծուած Հէնրիի հօրմէն:

Պահ մը այս շարժումը շնչառութիւնս դադրեցուց. բայց շուտով ինքզինքս գտայ և իր ետեւէն դուռնէն դուրս նետուեցայ:

—Հոն, հեռուն, անձրեւին տակ տեսայ զանի, որ ճամբէն վեր կը վազէր. առաջին դրդումս եղաւ հետեւիլ անոր ու բռնել զանի, բայց նկատողութեան առնելով հետեւանքը զոր այս ընթացքս կրնար ունենալ իր սոսկումը աւելցնելով, հեռացայ շարժումէս: Ընդհուպ անհետացաւ: Ճամբուն վրայ թափառեցայ կանչելով միշտ իր անունը, և հայցելով իր կինքէն որ քիչ մը գթայ, քիչ մը կարեկցի անոր վրայ:

3

Որոշեցի տուն դառնալ. բայց անոր որ ճամբան կորսուած էր մութին մէջ մօրակող անձրեւին տակ: Ժամերով թափառեցայ ամայի անդին առանց ճամբայ գտնելու: Անձրեւը մինչեւ ոսկորներս թափանցած էր: Քանի մը անգամ ճահիճներու մէջ ինկայ և մինչեւ մէջքս ցեխի ու ազդեցութեան մէջ թաթխուեցայ: Այն ատեն սկսայ օգնութիւն կանչել մինչեւ որ ձայնս մարեցաւ. և ասկէ կայն անհնակ կղզիի մը մէջ օգնութիւն կը փնտռէի կարծես:

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)